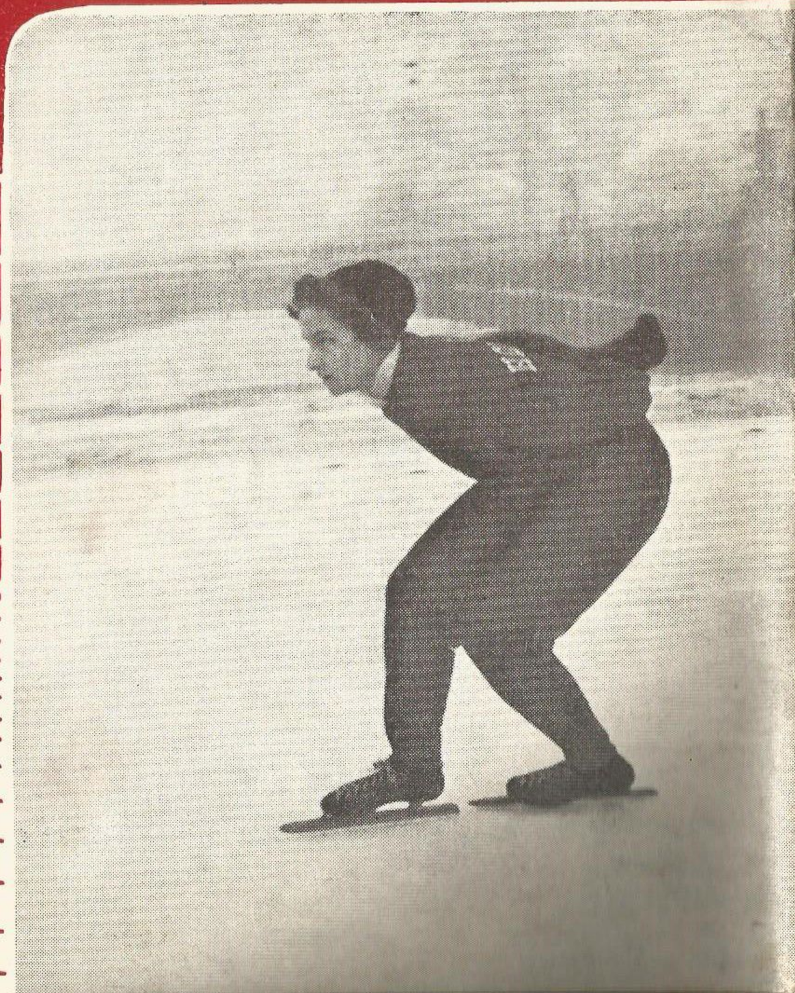
Pissala
Vilitie 4
Siirtonen Laur

SUOMI-UNKARI

Tässä numerossa mm.

N:o 3

Hinta 30 mk

Neuvostoarmeija ei tuonut Unkarin lapsille ainoastaan vapautta, vaan myös leipää ja rakkautta.

(Kuva liittyy kirjoitukseen sivulla 2).

SUOMI-UNKARI

SUOMI—UNKARI SEURA r.y:n ÄÄNENKANNATTAJA

Julkaisija: **SUOMI—UNKARI SEURA r.y.**

Toimitusneuvosto: **Suomi—Unkari Seuran johtokunta**

Päätoimittaja: **Marja Helin**

Maaliskuun 15 pnä 1953

SISÄLTÖ:

Lehti ilmestyy 12 kertaa vuodessa

Toimituksen ja konttorin osoite: **Helsinki, Mikonkatu 8. A. 13.**

TILAUSHINNAT:

Vuosikerta 300 markkaa, irtonumerohinta 30 markkaa.

Tilauksia vastaanottavat kaikki postitoimipaikat ja Rautatiekirjakauppa.

Painettu Helsingissä 1953, Kustannusosakeyhtiö Yhteistyön kirjapainossa.

I kansisivu: "Siitä, että Unkarin kansa voi jälleen monien onnettomuuksien jälkeen katsoa luottaen tulevaisuuteen, sen on ennen kaikkea kiitettävä neuvostoarmeijaa, koska neuvostoarmeija murskasi fasismin kahleet sen käsistä." (Mátyás Rákosi). Kuvassa patsas, jonka Unkarin kansa pystytti vapauttajalleen, neuvostoarmeijalle.

Takakansi: Pikaluistelijatar Mária Földváry-Boér harjoittelemassa.

Takakannen sisäsivu: "Agnes Keleti, olympiamestari". Taiteilija Zsigmond Kisfaludi Stroblin kipsiveistos III. unkarilaisesta kuvataiteen näyttelystä.

Neuvostoliiton ystävällinen apu Unkarin kansalle

Viisi vuotta sitten, helmikuun 18. päivänä 1948 allekirjoitettiin Moskovassa Unkarin ja Neuvostoliiton keskeinen ystävyys-, yhteistyö- ja avunantosopimus.

Tämä sopimus sinetöi rakkauden ja kiitollisuuden, jota Unkarin työtätekevä kansa tuntee isänmaansa vapauttajaa, Neuvostoliittoa kohtaan. Helmikuun 18. päivänä 1948 tehty sopimus on todellinen ystävyyssopimus.

Unkarin kansa on jo vapautuksensa ensi hetkestä lähtien saanut osakseen Neuvostoliiton epäitsekästä ystävyyttä ja suurta apua. Tämän avun saivat tuntea Budapestin pommisuojien nälkäiset lapset, joille neuvostosotilaat antoivat ensimmäisen leipäpalan. Ja tämän avun saivat myös tuntea jo vuoden 1945 ensimmäisellä puoliskolla nuoliristeläisten ja saksalaisten fasistien ryöstämän kaupungin asukkaat, joiden elämän Neuvostoliitosta toimitettu vilja ja lääkkeet pelastivat nälältä ja kulkutaudeilta.

Kuluneiden vuosien aikana Unkarin Neuvostoliitosta saama ystävällinen apu on yhä laajentunut.

Katsoimmepa mihin tahansa, kaikkialla näemme merkkejä tästä avusta. Jos kuljemme rakenteilla olevia betonimaanteitä tai uusia kyläteitä, näemme kaikkialla Neuvostoliitosta tulleita tierakennuskoneita, jotka eivät ainoastaan helpota työtä, vaan myöskin jouduttavat sitä huomattavasti. Jos käymme vuoristossa sijaitsevissa kaivoksissa, näemme maan päällä kaikkein ajanmukaisimpia neuvostoliittolaisia purkauslaitteita ja maan uumenissa neuvostoliittolaisia kaivoskoneita, niitten joukossa myös mahtavan Donbass-kombainin. Nämä koneet ovat luoneet perustan suurisuuntaiselle kaivosteollisuudelle ja koneellistamalla sen ne myös helpottavat suuresti raskasta ihmistyötä.

Jos käymme kylvöjen tai viljankorjuun aikana Unkarin pelloilla, tapaamme siellä useita Neuvostoliitosta tuotuja tai neuvostoliittolaisen mallin mukaan rakennettuja unkarilaisia traktoreita ja itsepuivia elonkorjuukoneita.

Ja jos esimerkiksi käväisemme eräässä Keski-Euroopan uudenaikaisimmassa kehruulaitoksessa, Szegedin tekstiilitehtaassa, huomaamme sielläkin, että kaikki koneet ovat peräisin Neuvostoliitosta. Neuvostoliittolaisilla koneilla on varustettu Kaposvárin kehräämö — toinen viisivuotissuunnitelmamme ylpeä luomus — sekä myös Békéscsaban vaatetustehdas ja monet muut tehtaat. Mutta näissä tehtaissa ei ainoastaan työskennellä neuvostoliittolaisilla koneilla, vaan usein käytetään myös arvokkaita neuvostoliittolaisia raaka-aineita.

Unkarin viisivuotissuunnitelma muuttaa kotimaamme teollisuusmaaksi, jossa myös maatalous on hyvin kehittynyttä. Että olemme jo jättäneet taaksemme enemmän kuin puolet tähän päämäärään johtavasta tiestä, siitä saamme suuressa määrin kiittää monipuolista tukea, jota Neuvostoliitto on antanut Unkarin teollistamiseksi. Samaan aikaan kun naapurimaassamme Titon Jugoslaviassa viisivuotissuunnitelma on kärsinyt täydellisen haaksirikon, suunniteltu teollistaminen on joutunut täysin pysähdyksiin ja Jugoslavia on vajonnut raaka-aineita tuottavaksi köyhäksi siirtomaaksi, Unkari kulkee voittoisana eteenpäin teollistumisen tietä. Unkarista tulee raudan ja teräksen maa: sitä osoittavat jo molemmat uudet sosialistiset kaupunkimme — Sztálinváros, raudan ja teräksen kaupunki, ja Komló, hiilen kaupunki.

Unkarikaan ei ennen vapautusta ollut muuta kuin raaka-aineita ja elintarvikkeita tuottava siirtomaa, joka palveli ensi sijassa Hitler-Saksaa. Nyt sitävastoin maa jalostaa itse kaikki kotimaiset raaka-aineet. Eräs esimerkki: bauksiitti on Unkarissa eniten esiintyviä maanrikkauksia. Aikaisemmin sitä vietiin sellaisenaan pilkkahintaan natsi-Saksaan, ja koko voitto kulki fasististen suurkapitalistien taskuihin. Vapautuksen jälkeen Unkariin on rakennettu Neuvostoliiton avulla Keski-Euroopan suurin alumiinitehdas.

Neuvostoliitto ei tarjoa apuaan Unkarille vain aineellisessa muodossa, koneina ja raaka-aineina, vaan myöskin henkisellä alalla antamalla käytettäväksemme arvokkaat kokemuksensa.

Tämä ilmenee monella tavalla: etevimmät neuvostoliittolaiset stahanovilaistyöläiset ovat henkilökohtaisesti perehdyttäneet parhaat kaivostyöläisemme, veturinkuljettajamme, metalli-, rakennus- ja tekstiilityöläisemme kehittyneisiin työmenetelmiinsä. Käydessään Unkarissa he ovat mielihyvin jakaneet kokemuksiaan. Tämä kokemustenvaihto ja henkilökohtainen tutustuminen ovat antaneet vauhtia Unkarin stahanovilaisliikkeelle ja turvanneet sen laajentumisen.

Unkarin maatalouden koneellistaminen, uudet, paremmat viljelystavat, yhä kasvavat satotulokset, uusien hyötykasvien tuotanto ja yleistyminen ovat samoin huomattavassa määrin Neuvostoliiton esimerkillisen maanviljelyn sekä kokemustenvaihdon ansiota. Unkarilaisia talonpoikaisvaltuuskuntia on vieraillut usein Neuvostoliitossa, missä niiden jäsenet ovat vakuuttuneet siitä, että sosialistinen maatalous turvaa suuremman sadon ja niinmuodoin myös hyvinvoinnin. Samanaikaisesti on lukuisia esimerkillisiä neuvostoliittolaisia kolhoositalonpoikia ja agronomeja käynyt Unkarin kylissä ja valtiontiloilla antamassa talonpojille hyödyllisiä neuvoja ja ohjeita.

Neuvostoliiton korvaamaton apu ei kuitenkaan rajoitu ainoastaan teollisuuteen ja maatalouteen, vaan ulottuu myös kulttuurin alalle.

Kuuluisat neuvostoliittolaiset tiedemiehet ja akateemikot ovat Unkarissa usein nähtyjä vieraita. He eivät vieraile ainoastaan Unkarin Tiedeakatemiassa, erilaisissa tieteellisissä laitoksissa, yliopistoissa ja klinikoissa, joissa he perehdyttävät unkarilaiset tiedemiehet, tutkijat ja lääkärit neuvostotieteen saavutuksiin, vaan myöskin tehtaissa, sulatoissa, kaivoksissa, aivan samoin kuin he tekevät kotimaassaankin. He vaihtavat ajatuksia ruumiillisen työn tekijäin kanssa ja antavat heille tieteellisiä ja käytännöllisiä ohjeita.

Kaikilla taiteen, kirjallisuuden ja yleensä kulttuurin aloilla ystävälliset suhteemme Neuvostoliittoon ovat kantaneet runsaasti hedelmää. Näitä suhteita syvensivät yhä enemmän viime vuonna maittemme välisen ystävyyskuukauden aina täällä käyneet neuvostoliittolaiset vieraat, joiden joukossa oli maailmankuuluja kirjailijoita, runoilijoita, tiedemiehiä ja taiteilijoita, tanssi- ja lauluyhtyeitä, stahanovilaisia, jne.

Koko Unkarin kansa on Neuvostoliitolle sydämestään kiitollinen sen osoittaman epäitsekkään ja ystävällisen tuen johdosta. Se tietää hyvin, mistä se saa kiittää Neuvostoliiton tuomaa vapautustaan, ja on myös täysin tietoinen helmikuun 18. päivänä 1948 solmitun, Unkarin ja Neuvostoliiton välisen ystävyys-, yhteistyö- ja avunantosopimuksen historiallisesta merkityksestä. Se tietää, että tämä sopimus on kansallisen riippumattomuutemme ja rauhamme luja perusta ja varma tae. Tälle perustalle rakennamme sosialistista Unkaria ja tämä perusta on takeena siitä, että tulemme toteuttamaan viisivuotissuunnitelmamme suuret, rauhanomaiset päämäärät!

HENKILÖKOHTAINEN APU

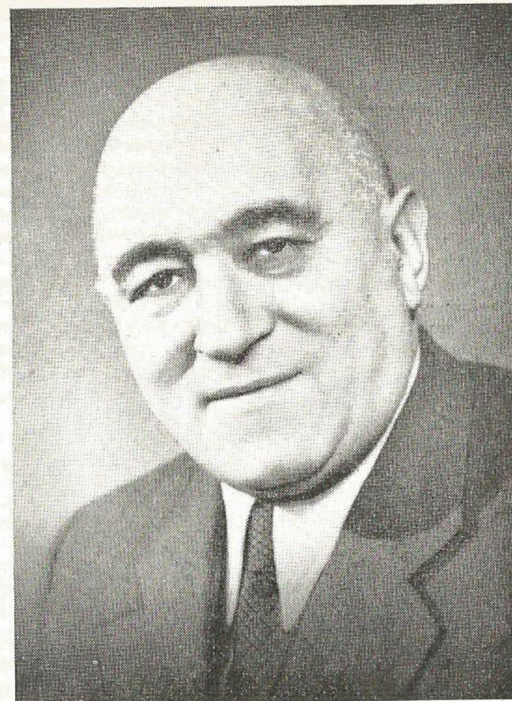
(Kirjoittanut Lajos Mesterházi)

ERÄÄNÄ LAUANTAIAAMUNA kuulimme uutisen, että tunnettu Kossuth-palkinnon saanut rautatyöläinen oli suorittanut viisivuotissuunnitelmansa vuoden ja yhdentoista kuukauden aikana. Keskipäivällä kävin erään kuvalehden edustajana häntä kotona tapaamassa. Sähkösanomassa, jonka hän tuona juhlahetkenä lähetti toveri Rákosille, hän muunmuassa puhui avusta, jota kansamme ja puolueemme johtaja oli henkilökohtaisesti antanut hänen työlleen. Tuosta kyselinkin häneltä. Meitä oli monta henkilöä pienessä huoneessa, teollisuusministerin sijainen, joka toi hallituksen kunnianosoituksen, valtavan ujpestiläisen tehtaan pääjohtaja ja tehtaan henkilökunnan päällikkö. Pieni rouva kuunteli liikuttuneena ja molemmat lapsukaiset seurasivat silmät suurina sanojamme. Juhlittu mietti pitkään.

"On vaikea erottaa toisistaan", hän sanoi, "mitä hän persoonallisesti antoi, mitä taas Puolue. Ei tarvitsekaan, eikä edes voi. Meillä ei ole mitään, emmekä saavuta mitään — ei yksityinen ihminen enempää kuin koko maakaan — ilman Puolueen ja toveri Rákosin apua."

Kyselin häneltä vielä kaikenlaista hänen työstään, suunnitelmistaan, elämästään. Hän vastasi ja minä merkitsin muistiin. Myöhemmin vieraat sanoivat hyvästit ja mekin lähdimme. Hänen oli käytävä erään Kossuth-palkinnon saaneen kirjailijan luona, joka valmistautui kirjoittamaan hänestä, sitten hänen oli mentävä erään lehden toimitukseen tarkistamaan työstään ilmestyvää selostusta, samoin erään toisenkin lehden toimitukseen lukeakseen haastattelun, jonka hän aamupäivällä oli lehdelle puhelimitse antanut. Menimme yhdessä kaupunkiin, ja niinpä sitten sattuikin, että jäimme kulkemaan kahden. Aloimme jutella, ei lehtiartikkelista, vaan kaikesta muusta. Keskustelimme kirjoista, ihmisistä, An Szen Hi-stä, läntisten maitten työtätekevistä, matkoistamme, työmme kauneudesta ja sen suomasta ilosta. Innostuimme suuresti. Hän kiiruhti järjestämään asioitaan ja sitten tapasimme jälleen. Oli lauantai-iltapäivä, ei ollut kiirettä: istuimme yhdessä myöhäiseen iltaan.

Iltapuolella hän sitten itse tarttui ensimmäiseen kysymykseni. "Ensi kerran tapasin hänet stahanovilaisten kokouksessa. Kummallista, mutta ne taisivat silloin olla elämäni vaikeimmat hetket: minun oli puhuttava. Kun kuulutettiin, että minun vuoroni oli tullut, sydämeni hyppäsi kurkkuun. Olen, toveri, kiertänyt jalan puolen maata, mutta vielä koskaan en ole tehnyt sellaista matkaa, kuin olivat nuo kolme askelta, jotka johtivat puhujankorokkeelle. Emme ole tottuneet esiintymiseen, me elämme työssä, toveri. Suuntaamme valon aina valmisteilla olevaan esineeseen, emme ole itse tottuneet valonheittäjäin loisteeseen. Siellä, koneeni vieressä — jos vain haluan — olen kaunopuhuja. Koneeni vieressä minua ei häiritse suurikaan joukko ihmisiä. Kokemusten vaihdossa on minunkin luonani käyty toisista tehtaista, heidän joukossaan ulkolaisiakin. Mutta siellä salissa silloin — yksinkertaisesti maa vajosi jalkojeni alta, kuinkapa ei olisi, kun oli sanoilla kuin veitsellä viillettävä tuohon odottavaan hiljaisuuteen, ja noin monien ihmisten oli muodostettava mielipiteensä sanottavani mukaan — ei se kuulu minun ammattiini.

Mátyás Rákosi, Unkarin kansantasavallan ministerineuvoston puheenjohtaja, Unkarin kansan rakastettu johtaja.

Päällepäätteeksi vielä pieni lukulamppu alkoi väristä: sammui, syttyi, sammui, syttyi. Myöhemmin sain kuulla heidän ilmoittaneen näin, että luen liian nopeasti, he eivät pystyneet kääntämään eivätkä merkitsemään muistiin. Toveri Pongrácz sanoikin minulle: "Hitaammin, Náci". Mutta kaikki turhaan. Maailma pimeni edessäni, minä vain jatkoin samaa tahtia. Enpä tiedä edes, mitä luin, ja luulenpa, ettei kukaan mukaan. Joku kuitenkin sai puheestani selvän. Siinä samassa puuttui puheeseen toveri Rákosi: "Sanotte: Neljästäkymmenestäkahdeksasta on neljäkymmentäkuusi hylkytavaraa. Missä nuo kappaleet valettiin, missä valimossa?" Lopetin siinä samassa "esitelmöimisen". Käännyin toveri Rákosin puoleen ja sanoin hänelle valimon nimen. Silloin hän kysyi edelleen: mikä mielestäni voisi olla tuon vian aiheuttaja, miten voisi asiaa auttaa? Vastasin siihenkin. Ja siinä samassa hermostuneisuuteni oli tipotiessään. Lamput eivät minua enää häirinneet, eikä häirinnyt ihmispaljouskaan: minä en enää esiintynyt, vaan ainoastaan kerroin heille, mikä heitä ja minua kiinnosti, meidän asiaamme, maan asiaa; sanoin, mitä minun oli sanottava. Oli kuin olisin puhunut kotona, työpaikallani.

Hän teki muutamalla sanallaan ja rohkaisevalla katseellaan oudon tilanteen kotoisaksi, teki kodiksi vieraan salin. Tuntuu kenties oudolta, että tällä tavalla mittaan pientä suureen, mutta myöhemmin ajattelin: kas, hänellä on siihen luontaista kykyä. Niin on Puolue hänen johtonsa alaisena tehnyt kodiksi tehtaankin, talonpojalle maan, ja koko maan taas kansan kodiksi. Muutama vuosi sitten ei minua juuri lainkaan kiinnostanut politiikka. Tunnustan, etten pitänyt poliitikkoja juuri minään. Kunnioitin heitä viisaina miehinä. He ovat toisenlaisia kuin me, ajattelin, he väittelevät, suurissa ja vaikeissa kysymyksissä he yrittävät saada oman mielipiteensä kannalle yhä enemmän ihmisiä. Se on heidän ammattinsa, sitä he ovat opiskelleet ja harjoitelleet. Siihen heillä on kykyä ja halua. Siihen aikaan oli vielä useita eri puolueita ja sattuma johdatti kerran niin, että ammattiliiton kokouksessa tapasin erään sellaisen puolueen päämiehen. Hän tuli ryhmämme luo. Valokuvaaja kiirehti lamppuineen hänen perässään. En muista enää, mitä hän sanoi, tiedän vain, ettei se ollut tärkeätä. Hän oli tärkeä, se suuri mies, joka alentui puhumaan kanssamme ja valokuvassa ”luonnollisella, välittömällä tavallaan puheli” meidän kanssamme. No, tämä onkin oikein näin, ajattelin, sillä hän on poliitikko, puolueenjohtaja.

Seisoin tupakkahuoneessa stahanovilaisten kokouksen väliajalla, kun äkkiä joku tarttuu minua käsipuolesta. Käännyin: se oli toveri Rákosi. ”Tämän hylkytavara-asian me tutkimme perinpohjaisesti”, hän sanoi, ”täällä on juuri parhaillaan valuministeri. Tulkaahan, otamme häntä korvasta kiinni.” Ja niin hän tutkikin asian loppuun asti siinä lämpimiltään. Ja monta muutakin asiaa, kaikki hän otti huomioon, kaiken hän kirjoitti muistiin itselleen puheitten aikana. Sillä hän ei koskettele asioita vain pintapuolisesti. Hän ei etsi oman henkilöllisyytensä heijastumista, kuten ne, joita ennen — kokemattoman ihmisen tapaan sekoittaen aidon ja epäaidon — kutsuin ”poliitikoiksi”. Hän elää työlleen kokonaan ja intohimoisesti, kuten mekin työtätekevät, hän on meidänlaisemme. Hän vain nousee meitä muita korkeammalle, hän on paljon suurempi, niin suuri, että ylettyy syleilemään meitä kaikkia.

*

Pidän lukemisesta. Varsinkin sellaisia kirjoja luen mielelläni, jotka eivät lopu viimeisellä sivullaan, vaan silloin vasta todella alkavat: panevat ihmisen miettimään. Puheessakin pidän viisaista sanoista, sellaisista, jotka elävät meissä edelleen, synnyttävät uusia ajatuksia ja tekoja. Kenties minullakin on ollut muutamia sellaisia lauseita, jotka ovat jääneet oppilaitteni aivoihin edelleenkin kehittymään. Mitä he minulta ovat omaksuneet, he antavat kenties joskus edelleen. Varmaankin olen sanonut muutaman sellaisen lauseen. Mutta kuinka monta tyhjää, kaiutonta sanaa viisaatkin vielä päästävät suustaan, samalla kun jokin heidän sanoistaan herättää ja panee ajatukset askartelemaan.

Toisen kerran tapasin toveri Rákosin Neuvostoliiton suurlähetystön järjestämällä vastaanotolla. Mieliala oli iloinen: syvästi juhlallinen, kotoisa, onnellinen. Johtavat toverit tanssivat siellä punaposkisina ja nuortuneina. Vaimoni kanssa seisoimme huoneen seinustalla ja katselimme heitä. Kerran vain sitten huomaan, että toveri Rákosi tulee meidän luoksemme: ”Mikäs nyt, nuoret, eikö tanssita?” ”En osaa tanssia, toveri Rákosi.” Hetkisen hän katseli minua ihmetellen, sitten hän tuli aivan viereeni ja sanoi hiljaa ja totisena: ”Ei tämä nyt ole paikallaan, toveri. Te olette oppinut tekemään työtä. Täytyy myöskin oppia huvittelemaan”. Tämä lause on kauan vielä sen jälkeenkin askarruttanut mieltäni. Miettikää vain tarkkaan, toveri, niin huomaatte, miten paljon sisältyy näihin muutamiin sanoihin. Katselen asioita toisella tavalla siitä lähtien.

Puolenyön aikaan meitä oli kerääntynyt yhteen nurkkaan muutamia stahanovilaisia, rautamiehiä (rauta-alan työläisiä). Keskustelimme ammattiasioista. Toveri Rákosi tuli silloin luoksemme, pysähtyi kuuntelemaan, mistä me puhuimme. Mutta me vaikenimme kunnioituksesta. Silloin hän hymyillen katseli ympärilleen, ikäänkuin hän olisi tarkastellut pukujamme. Sitten — minä seisoin lähinnä häntä — hän tönäisi minua rintaan, missä ansiomerkit kimmelsivät. ”Täällä on vielä tilaa muutamille”, hän kääntyi toisten puoleen, ”mutta teillä myöskin”. ”Koetamme tehdä työtä niin, että sinne tulisi vielä lisää, toveri Rákosi.” ”Oikein”, toveri Rákosi sanoi ja lisäsi sitten: ”Minullakin on paljon kunniamerkkejä. Unkarilaisia sekä ulkolaisia. Kahta minä teiltä kuitenkin kadehdin. Sillä minä voin saada monenlaisia, mutta en näitä kahta.”

Nauroimme, ymmärsimme, että hän tarkoittaa stahanovilaisen ja kärkityöntekijän merkkejä. Eräs meistä sanoi: ”Toveri Rákosi on eniten tehnyt työtä sen vuoksi, että me voisimme käyttää näitä merkkejä.” ”Niinpä, niin”, hän huitaisi kädellään, ”mutta näitä kahta en kuitenkaan voi saada, ja tunnustan, että kadehdin teitä senvuoksi. Sillä ne ovat kaikkein korkeimmat kunniamerkit.”

Kun hän oli lähtenyt, aloimme väitellä. Eräs meistä sanoi: ”Hän halusi sanoa sillä, että kunnioittaisimme eniten työtä, sehän on kaiken muun perusta.” Toinen: ”Hän näytti esimerkkiä vaatimattomuudesta, ettemme juoksisi kunniamerkkien perässä, vaan yrittäisimme pitää arvossa näitä kahta, stahanovilaisen ja kärkityöntekijän kunniamerkkiä.” Puhelimme hyvinkin tunnin tästä, mutta minun mieltäni se nykyäänkin vielä usein satuttaa.

Hänen suuria puheitaan me selvittelemme seminaareissa ja silloin todella näemme, miten paljon kaikenlaista, kuinka paljon tiivistettyä tiedettä ja tietoa, miten monen probleeman, kysymyksen vastaus niissä on. Mutta millainen, toveri, on ihminen, jonka jokaista sanaa, jokaista noin vain heitettyä huomautusta on mietittävä. Joka jokaisella sanallaan saa aikaan väittelyitä, toisiinsa kiertyneitten ajatusten sarjan ja tekoja. Millainen ihminen hän on? Eikö totta, erinomainen ihminen.

Kolmannen kerran tapasin hänet jälleen eräällä vastaanotolla. En mennyt sinne mielelläni. Olin väsynyt ja huonotuulinen noina päivinä. Olin saanut valmistettavakseni suuren sarjan sangen vaikeata työtä. Se oli erittäin arka männän valmistamistyö, jossa virhe ei saanut olla kahta millimetrin sadasosaa suurempi. Sillä työllä minun oli saatava viisivuotissuunnitelmani loppuun. Tehdessäni sitä minun oli alituisesti seistävä koneen vieressä. Jos selitin oppilailleni tai ryhmälleni jotain, tai jos joku ammattitovereistani tuli pyytämään minulta neuvoston jäsenenä neuvoa johonkin vaikeaan kysymykseen, työ oli keskeytettävä. Ei voinut soveltaa automaattista työntöä, kappale oli ohjattava käsin. Tämä probleema, koneellinen työntö oli minua jo viikkokaupalla vaivannut. Jos voisin tämän asian ratkaista, voittaisin valtavasti aikaa. Kokeilin, luin kirjoja, laskin usein aina puoleen yöhön. Insinööritkään eivät pystyneet minua siinä auttamaan, heillä tosin oli jonkinlainen hämärä aavistus, mutta he eivät pystyneet sitä selvittämään. Lopultakin menettäen kärsivällisyyteni jätin kaikki kokeilut sikseen: näin on aina tähänkin asti ollut, emme osaa paremmin, teen siis edelleenkin näin. Miksipä kiusaisin itseäni.

Tietysti, jos tällainen epäonnistuminen kohtaa, ei sitä juuri mielellään mene seuraan. Viihdyin kuitenkin. Siellä oli muutamia ammattitovereita, hyviä ystäviäni sekä muitten alojen stahanovilaisia, kirjailijoita ja taiteilijoita, joita aloin vähän kerrassaan tuntea. Meitä oli neljä rautamiestä ja kolme kutoja-

tyttöä juttelemassa samassa ryhmässä. Kutojatytöillä oli joitain vaikeuksia koneittensa suhteen, siitä keskustelumme. Läheisyydessämme toveri Rákosi puheli erään näyttelijättären kanssa sangen iloisesti, sillä useasti kuulimme hänen naurunsa. Kutojatyttöjen kysymys alkoi todellakin askarruttaa mieliämme. Joku meistä ehdotti, että kävisimme kutomatehtaassa, me rautamiehet, ja siellä koneitten käynnissä ollessa tutkisimme niitä, jospa sitten keksisimme jonkin ratkaisun. Yhtäkkiä toveri Rákosi sanoi aivan vieressämme, ja silloin vasta huomasimme, että hän oli jo jonkin aikaa kuunnellut meidän puheitamme: "Tosiaankin huomaan, että siinä on ainoa ratkaisu, jos siirrämme muutamia "vasas"-miehiä (rantamiehiä) kutomatehtaaseen. Siellä he selvittävät tekstiilityttöjen solmun: leikkaavat sen veitsellä." Nauroimme, mutta toveri Rakosi luultavasti ajatteli, että naisten mieliä saattaa pahoittaa, jos nauramme tekstiilityöntekijäin kustannuksella. Hän lisäsi nopeasti: "Minä muuten hyvin vähän ymmärrän rauta-alaa, mutta tekstiilitehtaan toverittarien kanssa sitävastoin . . . olemme oikeastaan ammattitovereita." Katselimme häntä ihmetellen.

Leikkisästi hymyillen hän lopetti sanottavansa: "Tosin minä pyöritin konettani noin vain — jalalla." Hän nauroi sydämellisesti omalle leikkipuheelleen ja mekin aluksi nauroimme hänen kerallaan. Sitten tulimme vakaviksi, kun mieleemme muistui pieni rukki työväenliikkeen museosta, kone, jota hän "noin vain jalalla pyöritteli". Kuudentoista vuoden ajan. En minä enää sitten naranut koko iltana. Leikinlasku kosketti minussa juuri sitä kieltä, joka muutenkin oli jo kauan ollut kireällä. Kuinka hän pystyi noin asettumaan noiden kuudentoista vuoden yläpuolelle. Leikinlaskulla karkoittamaan sen muistot kuin jonkin ohimenevän ikävyyden. Eikä vain leikinlaskulla, vaan koko elämällään, iloisella, luomisvoimaa uhkuvalla persoonallisuudellaan.

Toveri, tuo leikinlasku järkytti minua. Minä en ole istunut vankilassa, mutta en pysty sen kauheampaa kuvittelemaan kuin vankila. Lapsuuden aikanani, jos olimme tuhmia — viidentoista lapsen kanssa ei vanhemmillani ollut kovinkaan helpot oltavat — he sulkivat meidät joskus komeroon rangaistukseksi. Tämä oli suurin rangaistus ja pelkäsin sitä suuresti. Itkin ja taoin komeron ovea nyrkilläni, kunnes minut päästettiin pois. Miten kauan mahdoin olla suljettuna sinne? Puoli tuntia, tunnin enintään. Olla vangittuna kuusitoista vuotta, toveri, ei vanhempien komerossa vaan fasistien vankityrmässä. Ja samalla kidutuksia, nälkälakko, pimeä koppi, kaksi halpamaisesti lavastettua oikeudenkäyntiä ja niiden aiheuttama jännitys, oikeusmurhaan valmistautuneitten tuomareitten edessä, kuoleman varjossa.

Millaiset kuusitoista vuotta, toveri. Kolmekymmentäkolme vuotiaasta neljäkymmentäyhdeksän vuotiaaseen saakka. Se on ikä, jolloin aurinko paistaa miehelle parhaiten. Jolloin mies perustaa perheen, jolloin ensimmäisestä lapsesta kasvaa jo nuori mies. Ihmisellä on vain yksi elämä, toveri.

Vaimoni luuli, etten nukkunut senvuoksi, kun tottumattomana juomiin olin ottanut kaksi pientä lasillista. Mutta muusta johtui, etten pystynyt koko yönä rauhoittumaan. Lieneekö minulla koskaan oikeutta puhua "kärsimyksistä", silloin kun hän leikinlaskulla peittää tuon kadotetun kuudentoista vuoden kaikki kärsimykset. Eikö hänkin olisi voinut sanoa, että "tähän asti on ollut näin" — herroja ja palvelijoita, rosvoja ja ryövättyjä, miksipä luopuisin elämästäni?

Neljän päivän kuluttua uudistukseni oli valmis — koneellinen työntö. Voitin sillä kaksi viikkoa kuuden viikon aikana ja niin saatoin päättää viisivuotissuunnitelmani marraskuun loppuun mennessä.

*

Eikö totta, että tein oikein, kun kirjoitin sähkösanomassa hänen henkilökohtaisesta avustaan? En tiedä mahtaneeko hän ymmärtää. Ellei juuri näin, niin ainakin omalla tavallaan.

Kertomuksessani ei ole mitään merkillistä, erikoista. Enpä luule, että siitä kannattaisi kirjoittaakaan. Sillä minähän olen kertonut vain pieniä asioita, kaikkein suurimmista en ole edes maininnut. Silloin kun Rajk-joukkion salaliitto joutui päivänvaloon, ajattelin monien viikkojen ajan yhä uudelleen ja uudelleen: mitä täällä mahtaisikaan olla, jos tuo olisi heille onnistunut. Sisällissota. Muutaman vuoden kuluttua maan tuhoutumisesta, juuri kun olimme jotenkuten päässeet raunioista — uudet rauniot, uusi tuho. Mutta kenties vieläkin enemmän: uusi maailmanpalo olisi saattanut syttyä näiden roistojen tuliluikun jäljissä. Minä olin vain hämmästynyt, kuten se, jonka vain hiuskarva on erottanut nostokurjesta pudonneesta taakasta. Tältä pelasti meidät hänen terävä silmänsä, vahva kätensä. Entä sitten hänen helmikuun 10 päivän puheensa kaksi vuotta sitten. Jokainen hänen sanansa — älkää enää ihmetelkö, toveri, jos sanon — oli kuin me olisimme puhuneet keskenämme. Kuin olisi hän vastannut minun sisälläni polttaviin kysymyksiin. Jatkanko vielä? Jokainen hänen puheensa ja tekonsa on vienyt meidän elämäämme eteenpäin, jokaisen meistä.

Ja siinä, että hän erityisesti minun kanssani on vaihtanut muutaman persoonallisen sanan — ei siinäkään ole mitään erikoista. Puhelin erään kaivostyöläisen kanssa jokin aika sitten. Hän kertoi kaivoskäytävässä esiintyneistä vioista. "Sanoinkin toveri Rákosille", hän sanoi, ". . . kun hän tuli sinne alas. Sillä hän kävi meidän kaivoksessamme neljäntenä päivänä, juuri yövuoron aikana. Hän tuli suoraan meidän kaivoskäytäväämme . . ." Niin hän kertoi maailman luonnollisimpana asiana, että toveri Rákosi yön aikana käy Dorogin — en edes tiedä monennessako käytävässä. Ja kun mietin asiaa: eikö hän olekin oikeassa . . . On. On maailman luonnollisin asia, että toveri Rákosi on aina kanssamme, kulkee keskellämme. Dorogissa tai Turkevessä, Sztálinvárosissa tai Békéscsabassa, päivällä ja yöllä, aina hän on kanssamme, joka paikassa, missä vain tämän maan kansa tekee työtä. Puhumme hänen kanssaan. Kirjoitamme hänelle kirjeitä, tuhannet ja taas tuhannet koko maassa. Sana, minkä hän meille sanoo, elää ja tekee työtään meissä koko elämämme ajan. Mutta tiedän, että hänessäkin elää ja vaikuttaa meidän sanamme, meidän huolemme ja ilomme tai valituksemme. Eikä ole mahdollistakaan eroittaa toisistaan, mitä hän on meille sanonut, vain meille, tai mitä hän on sanonut julkisesti koko kansalle kongresseissa tai suurkokouksissa. Hänen suuret puheensakin ovat sellaisia, kuin hän puhuisi juuri minulle, minun asioistani ja juuri parhaaseen aikaan. Eikö näin olekin?

Kossuth-palkinnon saanut työläinen mietti hetkisen, pani sitten käden taskuunsa ja veti esille pienen punaisen rasian. — "Näettekö, tässä on minun ansiomerkkini. Tänä aamuna ministerineuvosto sen antoi. Mitä kaikkea mahdettiinkaan pohtia siinä kokouksessa. Ja kuitenkin hän saattoi koko maan huolien keskellä muistaa sanoa toveri ministerin sijaiselle: "Niin, ja sitten, älkää lähettäkö ilmoitusta maanantaina. Vieköön toveri sen henkilökohtaisesti vielä tänään. Olkoon hänen sunnuntainsa onnellinen." — Hän hymyili kauan itsekseen. — "Että minun sunnuntaini olisi onnellinen. Siitäkin hän huolehtii . . . Sellainen ihminen hän on".

Taloudellinen ja sivistyksellinen kehitys Unkarissa vuonna 1952

Unkarin ministerineuvoston puheenjohtajan, Mátyás Rákosin parlamenttipuheesta.

Ministerineuvoston puheenjohtaja Mátyás Rákosi aloitti Unkarin parlamentissa viime vuoden joulukuun puolivälissä käydyn budjettikeskustelun laajalla puheellaan, josta seuraavassa julkaisemme muutamia kohtia:

TALOUSELÄMÄN VAKIINTUNEISUUS

"Kuten kunnioitettu parlamentti valtionvarainministerin antamasta esityksestä näkee, on vuoden 1953 vuosibudjettimme tulopuoli 52.739.000.000 forinttia, mikä vuoden 1952 budjettiin verrattuna merkitsee miltei 10 miljardin nousua. Tämä nousu vastaa vuoden 1952 taloudellista kehitystä. On mahdollista, että budjettiin jää vielä 875 miljoonan forintin ylijäämä. Rahataloudellinen tilamme on vakiintunut.

Sotakorvausten suoritus Neuvostoliitolle päättyy tammikuun 20. päivänä. Vihamielinen propaganda väitti aikoinaan, että sotakorvaukset asettivat meille taakan, josta emme pysty suoriutumaan. Neuvostoliiton ystävällisyyden ansiosta, sillä se antoi meille huomattavan osan korvauksista anteeksi ja pidensi muiden suoritusten määräaikaa kuudesta kahdeksaan vuoteen, olemme voineet täyttää kunniakkaasti velvollisuutemme. Samanaikaisesti meillä on kuitenkin myös ollut mahdollisuus Neuvostoliiton ystävällisen ja epäitsekkään avun turvin rakentaa nopeasti ja menestyksellisesti sosialistista tulevaisuuttamme.

VIISIVUOTISSUUNNITELMAN KOROTETUT TUOTANTOTAVOITTEET ON SAAVUTETTU

Suunnitelmamme mukaisesti kehittyi teollisuustuotantomme vuoden 1952 yhdentoista kuukauden aikana tasapuolisesti ja voimakkaasti. Hiilentuotantomme kohosi 22,2 prosenttia, alunantuotantomme 22,5 prosenttia, sähköenergiantuotantomme 20,3 prosenttia, bauksiitintuotantomme 58 prosenttia, raakaöljyntuotantomme 18,4, alumiinintuotantomme 16,2 ja terästuotantomme 14,1 prosenttia. Teollisuustuotantomme nousee vuoteen 1951 verrattuna 22 prosenttia — edellytettynä, että täytämme suunnitelmamme myös joulukuun aikana. Tämä numero koskee suunnitelman täyttämistä kokonaisuudessaan — tavoitteiden ylittämisen ohella on myös tiettyjä vajauksia.

Viisivuotissuunnitelmamme kolmas vuosi on päättymässä. Saavutettujen tulosten perusteella voidaan todeta, että olemme täyttäneet k o r o t e t u t tavoitteet ja vieläpä — esimerkiksi hiilen kohdalla — ylittäneet ne. Hiilentuotannon kehitys on seuraavanlainen: vuoteen 1949 verrattuna hiilentuotantomme kohosi vuonna 1950 puolitoista miljoonaa tonnia ja seuraavana vuonna kaksi miljoonaa tonnia. Tänä vuonna nousu on ollut 3,6 miljoonaa tonnia, vaikka se korotetun suunnitelman mukaan piti olla vain 3,2 miljoonaa tonnia. Ensi vuonna nousu tulee olemaan jo 4,6 miljoonaa tonnia. Samanlaista kehitystä osoittaa raakaraudan, teräksen, sähköenergian, sementin ja muiden perusraaka-aineiden tuotanto.

Suunnitelman mukaisesti tuotantovälineitä tuottava teollisuussektori kasvoi nopeammin kuin kulutustarvikkeita tuottava sektori. Näiden molempien suhde tulee vuonna 1953 olemaan 60:40.

TUOTANTO-OSUUSKUNTIEN JATKUVA LAAJENTUMINEN MAASEUDULLA

Tuotanto-osuuskuntaliike on vuoden 1952 aikana kehittynyt edelleen tasaisesti ja voimakkaasti. Osuuskuntien lukumäärä on noussut 658:lla. 92.403 työtätekevää talonpoikaisperhettä, joiden hallussa on 713.500 auranalaa maata, on lähtenyt osuuskunnallisen tuotannon tielle. Maassamme toimii nyt 5315 tuotanto-osuuskuntaa. 318.500 henkilöä käsittävien osuuskuntaperheiden hallussa on tällä hetkellä 24,6 prosenttia, siis melkein neljännes maan kokonaispeltopinta-alasta. Tuotanto-osuuskuntien kokonaispinta-ala — pellot, viinitarhat, niityt, jne. — on 2.606.000 auranalaa ja niiden jäsenmäärä nousee 446.900:aan.

SOSIAALISTEN ETUJEN KASVU

Kansanterveyslaitoksen tilaa voin havainnollistaa parhaiten seuraavilla tiedoilla. Syntyväisyysylijäämä 1000 henkilöä kohden oli vuonna 1952 47 prosenttia suurempi kuin vuonna 1938. Maassamme on jo yli 9.500.000 asukasta. Solmittujen avioliittojen lukumäärä on 20 prosenttia korkeampi kuin vuonna 1938. Pikkulasten kuolleisuus vuonna 1952 oli miltei puolta alhaisempi kuin vuonna 1938. Tuberkuloosi, jota aikoinaan nimitettiin "unkarilaiseksi sairaudeksi", saa yhä enemmän väistyä taka-alalle: vuonna 1952 tähän sairauteen kuoli 57 prosenttia vähemmän ihmisiä kuin vuonna 1938.

TÄRKEÄ TIETEELLINEN SUUNNITELMA

Tiedeakatemia on laatinut viisivuotissuunnitelman, jossa ensimmäisellä sijalla on maamme geologisen kartan laatiminen. Tämä tehtävä on sitä tärkeämpi, koska on osoittautunut, että aikaisemmin ei suurimmassa osassa maatamme ole suoritettu tieteellisiä geologisia tutkimuksia. Viime vuosien kokemukset ovat jälleen viitanneet siihen, että maamme uumenissa piilee tavattoman paljon hiiltä, öljyä, bauksiittia, jalometalleja ja muita arvokkaita mineraaleja. Sen vuoksi on geologisella kartalla valtava taloudellinen merkitys.

KIRJASTO JOKA 600 HENKILÖÄ KOHDEN

Maassamme on tällä hetkellä 8536 yleistä kirjastoa, joista maaseudulla yksistään 4494. On tunnusomaista, että sellaisessa komitaatissa kuin Csongrád yleisten kirjastojen lukumäärä on jo 442. Tähän minun täytyy lisätä, että näihin lukuihin eivät sisälly yleiskoulujen kirjastot, joita on suunnilleen 6.200, oppikoulujen 450 kirjastoa, ammattikoulujen yli 1000 kirjastoa sekä edelleen yliopistojen, puolueitten ja tieteellisten, teknologisten ja muiden laitosten kirjastot. Nämä mukaanluettuina kirjastojemme lukumäärä on nyt 16.000—17.000.

VÄESTÖN KASVAVAT KULTTUURITARPEET

Eräs osoitus kasvavista kulttuuritarpeista on, että tänä vuonna oli elokuvissakäyntien lukumäärä 85 miljoonaa ja että vuoden yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana teatterissakävijäin lukumäärä oli 42 prosenttia korkeampi kuin edellisen vuoden vastaavana aikana. Valtion Oopperassa kävi vuoden aikana 760.000 henkilöä, mikä on kuusi kertaa enemmän kuin vuonna 1938. Mihály Munkácsy-taidenäyttelyssä kävi 430.000 katsojaa.

Vuosi 1952 oli kansantasavaltamme jatkuvan lujittamisen vuosi. Kansamme yhtenäisyys ja uskollisuus kansandemokratiaa kohtaan on jatkuvasti syventynyt ja lujittunut."

*

Mátyás Rákosin parlamenttipuhe otettiin vastaan useita minuutteja kestävin myrskyisin suosionosoituksin.

VUODEN 1952

tilinpäätös

Unkarin tilastollisen keskustoimiston äskettäin julkaisema selostus, jossa numerojen ja tosiasiain valossa tehdään selkoa vuoden 1952 suunnitelmien täyttämisestä, on todistus Unkarin kansantasavallan valtavasta kehityksestä.

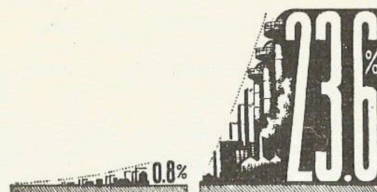
Unkarin tehdasteollisuus täytti tuotantosuunnitelmansa viime vuonna 100,7% :lla ja se tuotti 23,6% enemmän kuin vuonna 1951. Sosialistisen teollistamisen periaatteiden mukaisesti ovat raskaan teollisuuden suoritukset, jotka turvaavat jatkuvan teollistumisen edellytykset, kohonneet voimakkaimmin, 33,3 prosenttia, kun taas kevyen teollisuuden tuotanto on kohonnut 10,5 prosenttia ja elintarviketeollisuuden tuotanto 16,1 prosenttia.

Unkari valmisti vuonna 1952 useimpia tärkeitä teollisuustuotteita huomattavasti enemmän kuin edellisenä vuonna. Niinpä esimerkiksi sähkövoimatuotanto kasvoi 19,3 prosenttia. Kuorma-autoja valmistettiin 66,3% enemmän kuin edellisenä vuonna, tiiliä 26,9 % enemmän. Rakennusteollisuus lisäsi suorituksiaan lähes 20 prosentilla, liikenne kehittyi voimakkaasti ja myös tavaranvaihto osoittaa huomattavaa kasvua.

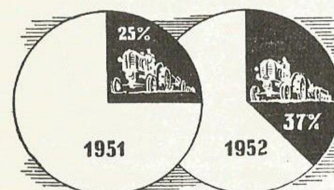
Uuden suunnitelmaselostuksen antamista tiedoista käy myös ilmi, että Unkari vuonna 1952 astui valtavan askeleen eteenpäin sosialismin voittoon johtavalla tiellä. Sosialistinen teollisuus ja liikenne muodostivat jo kaksi kolmannesta maan kansantulosta. 37 prosenttia maan peltopinta-alasta on sosialistisen talouden palveluksessa.

UUSIA TEHTAITA JA VALMISTEITA. Teollisuustuotannon huomattavaan nousuun ovat vaikuttaneet useat tekijät. Viime vuoden aikana aloittivat tuotantonsa lukuisat viisivuotissuunnitelman suurluomukset, kuten esimerkiksi Pohjois-Unkarissa sijaitseva Diósgyörin 700-kuutiometrin sulatto, Itä-Unkarissa Tisza-joen varrella olevat kemialliset tehtaat, Mályn täysin koneellistettu tiilitehdas, Sztálinvárosiin, maan raskaanteollisuuden uuteen keskukseen perustettu, tulenkestäviä tiiliä valmistava tehdas sekä Itä-Unkarissa sijaitseva Hajdun lääketehdas. Samanaikaisesti laajennettiin entisiä teollisuuslaitoksia ja hankittiin niihin useita tuhansia uudenaikaisia koneita. Niinpä esimerkiksi Länsi-Unkarissa sijaitsevan Balinkan kaivos sai uuden koneellistetun kaivoskuilun, Budapestissa olevat Mátyás Rákosi-tehtaat uuden valssilaitoksen, Ganzin vaunutehdas uuden asennuspajan ja kaapelitehdas uuden, tekoainesta tuottavan osaston. Viisivuotissuunnitelman puitteissa rakennettua Kaposvárin kehräämöä laajennettiin 40.000 värttinällä, maan kahta muuta kehräämöä 31.000:lla.

Uusien tehtaiden ja entisten laajennettujen ja uudenaikaistettujen tehtaiden tuotantoa edistivät suuressa määrin Unkarin työtätekevien keksinnöt ja uudistukset. Tuotannon kasvua tuki myös Neuvostoliiton osoittama epäitsekäs, ystävällinen apu, jonka ansiosta Unkarin teollisuus sai laitteita sekä suuritehoisia koneita ja insinöörit ja työläiset saattoivat omaksua Neuvostoliiton teollisuuden arvokkaita teknillisiä kokemuksia ja työmenetelmiä.

Entisessä Unkarissa teollisuuden tuotanto kasvoi vuodessa keskimäärin 0,8 %. Suunnitelmatiedoituksessa todetaan, että teollisuus tuotti v. 1952 23,6% enemmän kuin v. 1951. Teollisuustuotannon kasvu on nyt 29,5 kertaa nopeampi kuin vanhassa Unkarissa.

Työtätekevät talonpojat havaitsevat yhä selvemmin suurten yhteisviljelysten valtavan edullisuuden. Unkarin tilastollisen päätoimiston tiedoituksessa todetaankin: v. 1951 lopulla oli maan kyntöalasta 25 % sosialistisessa sektorissa, v. 1952 lopulla jo yli 37 %.

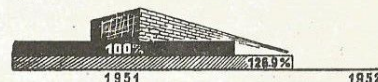
Kuorma-autoja:

Radiovastaanottimia:

Tiiliä:

Teollisuuden nopeaa kasvua osoittaa, että vuonna 1952 tuotettiin kuorma-autoja 66,3 %, radiovastaanottimia 28,8 % ja tiiliä 26,9 enemmän kuin vuonna 1951.

Sosialistisen suunnitelmatalouden mahtavaa voimaa osoittaa sekin, että hiilikaivosteollisuuden tuotanto vuonna 1952 kohosi 22,8 prosenttia, noin 3,5 miljoonaa tonnia. Kun Englanti, jonka kaivokset eivät joutuneet kärsimään millään tavalla sodan vahingoista, ei vieläkään ole saavuttanut vuoden 1938 hiilituotannon tasoa, on Unkari laajan koneellistamisen ja uusien kaivosten avaamisen ansiosta kaksinkertaistanut hiilituotantonsa vuoden 1938 verrattuna, niin että se ylittää Ranskan keskimääräisen tuotannon henkilöä kohden 40 prosentilla.

Samanlainen kehitys on tunnusomainen Unkarin sulatoissa, joiden tuotanto vuoden 1952 aikana nousi 20,1 prosenttia. Näinollen Unkari on raakaraudan ja teräksen tuotannossa henkilöä kohden ohittanut jopa Japanin ja Italian!

Unkarin nopeasti kehittyvä teollisuus, joka vuonna 1952 tuotti 35,9 prosenttia enemmän koneita, 17,9 prosenttia enemmän vaatetustarvikkeita ja 15,2 prosenttia enemmän nahkajalkineita kuin vuonna 1951, aloitti viime vuonna myös useiden uusien teollisuustavarain valmistuksen. Konetehtaita varten rakennetaan revolverisorveja, maataloutta varten telaketjutraktoreita ja uudenaikaisia neliömäisiä maissinkylvökoneita. Henkilöliikenteen kehittämistä silmälläpitäen aloitettiin trolleybussien ja uudentyyppisten suurtehoisten linja-autojen sarjavalmistus

VÄESTÖN ELINTASO KOHONNUT. Unkarin maatalous kehittyi sekin osaltaan huomattavasti vuoden 1952 aikana. Kombainien lukumäärä kolminkertaistui vuoteen 1951 verrattuna. Viisivuotissuunnitelman sijoitusten ansiosta lisääntyi keinokasteltu viljelyspinta-ala 32 prosenttia. Maan karjanhoito kehittyi myös voimakkaasti. Niinpä sikakanta lisääntyi 19 prosenttia ja nautakanta 9.5 prosenttia.

Maatalouden kehitystä häiritsivät tosin viime vuoden epäedulliset sääsuhteet — kevätkylmyys ja kuiva kesä — mutta pysähdyttämään ne eivät silti kyenneet. Sato jäi kuitenkin tärkeimpien tuotteiden kohdalla alhaisemmaksi kuin edellisinä vuosina.

Pitkäjännitteisen teollistamispolitiikan oikeaa suuntaa osoittaa, että teollisuusmaaksi muuttuneen Unkarin kansantulo satovajauksesta huolimatta nousi 4,7 prosentilla ja että väestön palkkatulot lisääntyivät 23,5 prosenttia.

Useissa kapitalistisissa maissa supistettiin vuoden 1952 aikana sotavarustelujen takia siviilitarkoituksia palvelevia teollisuusaloja, mikä aiheutti työttömyyden lisääntymistä. Palkkatyöläisten lukumäärä kohosi viime vuonna Unkarissa 201.000:lla, ja väestön elintaso on nyt korkeampi kuin koskaan aikaisemmin.

1952, yhden vuoden aikana, luovutettiin työtätekeville niin paljon uusia asuntoja, että niiden kokonaispinta-ala on 600,000 neliömetriä. Vuoden aikana lisääntyi väestön kulutus lihatuotteiden kohdalla 17,9 prosenttia ja makeistuotteiden kohdalla 27,3 prosenttia. Vuoteen 1951 verraten on arvokkaampien tavarain kulutus noussut hyppäyksenomaisesti, kuten esim. huonekalujen 37,8 prosenttia, moottoripyörien 59,6 prosenttia, radiovastaanottimien 35,4 prosenttia, jne.

TERVEYSHUOLTO LAAJENEE, SIVISTYSTASO KOHOAA. Viisivuotissuunnitelman kolmantena vuonna Unkarin kansa ponnisteli menestyksellisesti maansa terveystason kohottamiseksi. Lukuisat uudet ambulatoriot, sairaalaosastot, synnytyslaitokset ja lastenseimet aloittivat toimintansa maan kaupungeissa ja kylissä. Ammattiliittojen maksuttoman sosiaalivakuutuksen piiriin kuuluu nyt 60 prosenttia maan koko väestöstä. Unkarissa on 10.000 asukasta kohden enemmän sairassijoja kuin Ranskassa ja Belgiassa ja 1000 asukasta kohden enemmän lääkäreitä kuin Sveitsissä.

Väestön kohoavan elintason ja valtion huolenpidon ansiosta on pienten lasten kuolleisuus laskenut puoleen vuoden 1938 tasoon verrattuna ja tuberkuloosin aiheuttamien kuolemantapausten lukumäärä 57 prosenttiin. Sen sijaan on solmittujen avioliittojen ja syntyneitten lukumäärä kasvanut. Vuonna 1952 Unkarin väkiluku ylitti 9,5 miljoonan rajan.

Unkarin kansa saavutti mahtavia tuloksia myös kulttuurivallankumouksen alalla viime vuoden aikana.

Vuonna 1952 kävi 4,7 miljoonaa henkilöä teatterissa, 1,1 miljoonaa oopperassa. Valtion maaseututeatteri vieraili maan syrjäisimmilläkin seuduilla ja järjesti puolelle miljoonalle katsojalle yli kaksituhatta taiteellisesti korkeatasoista esitystä.

Viisivuotissuunnitelman kolmantena vuonna Unkarin kansa sitkeän ja väsymättömän ponnistelunsa ansiosta tuli jälleen lähemmäksi maan rakennussuunnitelman suurenmoisia päämääriä, voimakkaan, vauraan, sivistyneen sosialistisen Unkarin toteutumista.

György Konecsnin maalaus "Maaliskuun viidestoista päivä 1848" III unkarilaisesta taidenäyttelystä.

15. PÄIVÄ MAALISKUUTA

Kirjoittanut Kossuth-palkinnon saanut sanomalehtimies György Parragi, Unkarin Kansantasavallan puhemiesneuvoston jäsen.

15. päivä maaliskuuta on maineikas merkkipäivä Unkarin kansan historiassa. Se on historiamme edistyksellisten perinteiden, itsenäisyysliikkeiden ja vapaustaistelujen symbooli. 15. päivänä maaliskuuta 1848 puhalsi kansojen kevätmyrsky myös Unkarin ylitse, tempasi mukaansa Sándor Petöfin, Unkarin suurimman runoilijan johtaman nuorison ja nostatti vallankumouksen, jonka lipun 1800-luvun suurin unkarilainen valtiomies, Lajos Kossuth otti kannettavakseen.

Lajos Kossuthin historiallinen suuruus piilee muun muassa siinä, että hän tajusi erottamattoman yhteyden, joka vallitsi Unkarin vapaustaistelun ja muiden siihen aikaan koko Euroopassa riehuvien vapaustaistelujen kesken. Eräässä sytyttävässä puheessaan hän lausui: "Meidän taistelussamme kamppaillaan Euroopan vapaudesta." Hän nojasi kansaan, sillä hän tiesi, että vain sorretun kansan vapautetun voiman avulla voidaan saavuttaa kansakunnan riippumattomuus. "Kaikki

kansan avulla, ei mitään kansaa vastaan" — siinä hänen tunnuslauseensa.

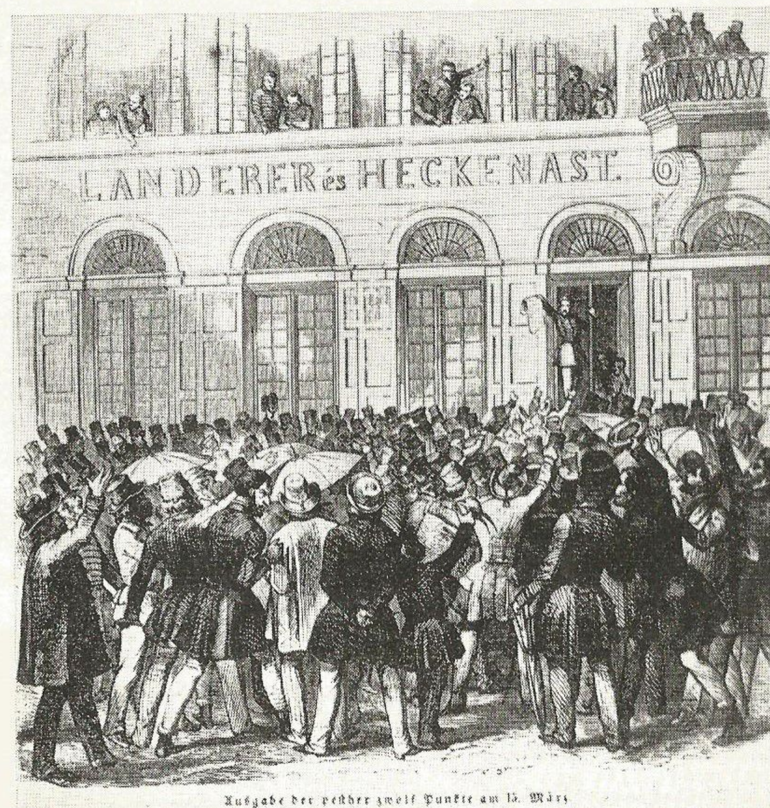
Kossuthin ja Petőfin tulinen henki sytytti vuosien 1848—49 vallankumouksen loimun. Se liekehti vielä silloinkin korkealle, kun taantumuksen vastavallankumous tukahdutti vallankumouksen tulet Euroopan muissa kaupungeissa. Heidän ansiotaan oli, että kun porvarillisten vallankumousten historia yleensä kulkee vasemmalta oikealle, he, Kossuth ja Petőfi, ohjasivat Unkarin vallankumouksen oikealta vasemmalle.

Juuri tästä syystä Unkarin vallankumous vuonna 1848 saavutti edistyksellisen maailman ihailun, sorrettujen, vapautta rakastavien joukkojen myötätunnon. Heinen, Victor Hugon ja Herzenin ohella varsinkin Marx ja Engels antoivat suuren arvon merkitykselle, joka Unkarin vallankumouksella oli koko Euroopalle. "Neue Rheinische Zeitung"-nimisessä lehdessä Marx ja Engels kirjoittivat Unkarin vapaustaistelusta mm. seuraavaa: "Ensimmäisen kerran vuoden 1848 vallankumouksellisessa liikkeessä, ensimmäisen kerran sitten vuoden 1793 jälkeen uskaltaa vastavallankumouksellisen ylivoiman piirittämä kansa asettaa vastavallankumouksen pelkurimaista raivoa vastaan vallankumouksellisen kiihkon."

Vallankumouksellinen kiihko ei innostanut ainoastaan vapaustaistelun johtajia, vaan myös koko Unkarin kansaa, talonpoikia, työläisiä, nuoria, jotka kerääntyivät vapaustaistelun kunniakkaiden lippujen ympärille. Uhrautuva taistelu kukistui vihollisen moninkertaisen ylivoiman edessä pitkän ja verisen kamppailun jälkeen.

Gyula Illyésin historiallinen näytelmä "Ozoran esimerkki" kuvaa Unkarin kansan vapaussankareita. Kuvassa kohtaus Budapestin kansallisteatterin esityksestä.

Sensuurin lakkauttaminen oli Maaliskuun vallankumouksen ensimmäisiä toimenpiteitä. Petőfin johdolla vallattiin Landererin ja Heckenastin kirjapaino. (Erään aikalaisen piirros).

Eivät ainoastaan Habsburgien aseelliset taisteluvoimat ja tsaristinen tyrannia lyöneet raa'alla väkivallalla Unkarin vapaustaistelua, siinä oli osuutensa myös sisäisellä myyräntyöllä, jota kansan vapaustaistelun syrjäyttämät hallitsevat luokat, ennenkaikkea suurmaanomistajat, magnaatit ja korkea papisto harjoittivat, olivathan he isänmaan vihollisten liittolaisia. Vähäinen ei ollut sekään osa, jota länsimainen, ranskalainen, englantilainen ja preussilainen taantumus esitti Unkarin vapaustaistelun kukistamisessa. Lordi Palmerston ilmaisi aivan avoimesti vihansa Unkarin kansan vapaustaistelua kohtaan. Kun tieto vallankumouksen tappiosta saapui Lontooseen, kiiruhti Englannin hallitus heti paikalla ilmaisemaan Wienin ja Pietarin despoottien hoveissa tyytyväisyytensä ja ilonsa asian johdosta. Thiers, Ranskan val-

lankumouksen porvaripetturi tuomitsi unkarilaiset vallankumoukselliset, koska hän näki heissä "sosialismin esitaistelijoita".

Yhdysvaltain silloisen hallituksen ja Lajos Kossuthin suhteista ja kysymyksestä, tukiko Yhdysvaltain hallitus Unkarin vapaustaistelua, lausui kansankulttuuriministeri József Révai puheessaan Kossuthin syntymän 150-vuotispäivänä: "Tässä legendassa ei ole sanaakaan totta! Pitää paikkansa, että Kossuth matkusti Amerikkaan vapaustaistelun kukistuttua hankkiakseen poliittista ja aineellista apua Unkarin uuden vapaustaistelun valmistelemiseksi. Amerikan silloinen hallitus ei halunnut päästää häntä Amerikan mantereelle muuna kuin siirtolaisena, ei unkarilaisena vallankumouksellisena poliitikkona. Yhdysvaltain tavalliset ihmiset kylläkin juhlivat innostuneesti unkarilaista vapaussankaria, mutta viralliset piirit, orjanomistajat, omistavat luokat halusivat käydä kauppaa eurooppalaisten tyrannien kanssa. He ottivat Kossuthin kylmästi ja epäluuloisesti vastaan, eikä heidän mieleensä juolahtanutkaan auttaa maahanpoljettua Unkarin kansaa."

Vapauden, jonka Unkarin kansa maaliskuun 15. päivänä taisteli itselleen, se menetti taas elokuussa 1849 useiden sankarillisten taistelujen jälkeen, ja kesti vielä kauan, ennenkuin se saattoi saada sen uudelleen.

Mutta sekin päivä tuli vielä — päivä, jona vapauden aurinko jälleen loisti Unkarin kansalle. Tämä päivä oli huhtikuun neljäs vuonna 1945, jolloin neuvostoarmeija voitokkaiden taistelujen jälkeen vapautti isänmaamme täydellisesti fasismin ikeestä. Siitä lähtien Unkarin kansa on kehittynyt jatkuvasti tiellä, jolle se maaliskuun 15. päivänä astui, ts. vapauden ja kansallisen itsenäisyyden tiellä.

Unkarin kansantasavalta toteutti ja toteuttaa jatkuvasti vuosien 1848—49 tunnettujen ja tuntemattomien vapaustaistelijain unelmia ja päämääriä. Mátyás Rákosi, Unkarin kansan rakastettu johtaja saattoi täydellä syyllä sanoa puheessaan maaliskuun 15. päivänä 1948, vapaustaistelun satavuotisjuhlana: "Kansandemokratia ei ole ainoastaan kaiken sen perijä, vaan myös jatkaja ja perilleviejä, minkä vuoden 1848 sankarit Kossuth, Petőfi, Táncsics asettivat päämääräkseen . . . Meidän osaksemme on tullut historiallinen tehtävä toteuttaa ja suorittaa kaikki se, minkä puolesta vuoden 1848 vallankumouksen sankarit Kossuthin, Petőfin ja Táncsicsin johdolla taistelivat. Otamme ylpeinä vastaan tämän historiallisen tehtävän ja toteutamme sen myöskin päättäväisesti."

Eräs vuoden 1848 vallankumouksen suurimpia saavutuksia oli maaorjien vapauttaminen. Vallankumouksen traagillisen kukistumisen jälkeen miljoonat talonpojat vajosivat uudelleen orjuuteen.

Mutta vuonna 1945, kohta maan vapauduttua Unkarin maa joutui työtätekevän talonpoikaiston omistukseen. Ne jotka vuosisatoja sormeaan liikauttamatta olivat nauttineet tämän maan kaikista rikkauksista, työtätekevien talonpoikien vaivalloisen työn kaikista hedelmistä, olivat nyt pakotettuja luovuttamaan maan niille, jotka sitä viljelevät.

Unkarin kansantasavalta on kehittänyt edelleen vuoden 1848 aatteita. Se ei ole tehnyt Unkarin kansasta ainoastaan maan, vaan myös tehtaiden, pankkien ja valtiovallan isäntiä.

Maaliskuun 15. päivää vietetään Unkarissa joka vuosi suurin juhlallisuuksin. Tuona päivänä jaetaan Kossuth-palkinnot, joita annetaan yhtä hyvin suurimmille taiteilijoille, kuten esimerkiksi Unkarin suurimmalle elossa olevalle säveltäjälle, Zoltán Kodálylle, kansainvälisesti tunnetuille tiedemiehille, kirjailijoille ja runoilijoille kuin teollisuustuotannon sankareillekin, insinööreille, kaivostyöläisille, sorvaajille, rautatieläisille sekä maatalouden parhaille työntekijöille, talonpoikaisnaisille, maataloudellisten tuotanto-osuuskuntien ja valtiontilojen työntekijöille.

Muurarit Ferenc Tóth (oikealla) ja József Szabò Budapestin stadionin työmaalla.

Näin elää unkarilainen muurari

OLEMME 36 METRIN KORKEUDESSA, Budapestin rakenteilla olevan kansanstadionin korkeimmalla askelmalla. Kello on kaksi iltapäivällä. Aamupäivävuoro on päättynyt ja uusi vuoro alkaa. Haluamme keskustella hieman aamuvuorossa olleen Ferenc Tóthin kanssa, joka on yksi monista työntekijöistä täällä.

Näköala ylhäältä on mielenkiintoinen, katsomorivit muodostavat oikean porrasaskelmien meren. Nostokurjet kohottavat tehdasvalmisteiset rautabetoniportaat ylös, muurarit sijoittavat ne vieretysten ja päällekkäin. Aivan stadionin vieressä voimme nähdä rakenteilla olevan maanalaisen pikarautatien pääteaseman työmaan. Joka puolella tehdään uutterasti työtä. Ihmisten ja koneiden valtava määrä muodostaa täältä ylhäältä katsoen mahtavan näyn. Ferenc Tóth selvittää meille eri koneiden työvaiheita korostaen samalla, miten pitkälle ne helpottavat ja korvaavat ihmistyötä.

"Tuolla, noissa valkoisissa rakennuksissa asuvat rakennustyömaan maaseudulta tulleet työläiset", hän kertoo. "Vähän kauempana, tiilikattoisessa raken-

nuksessa on kulttuuritalo ja sen takana ruokailupaikat. Nämä rakennukset tietysti poistetaan stadionin valmistuttua. Tuolla oikealla rakennetaan 11-kerroksista taloa, jonne sijoitetaan pukeutumishuoneet, maaseudulta tai ulkomailta saapuvien urheilijain majoitushuoneet, voimistelusalit, teatteri ja kerhohuoneet.
Unkarin olympiajoukkueen jäsenet järjestivät jo kauan sitten kansanstadionin rakentajien kunniaksi urheilunäytöksen. Silloin lupasimme luovuttaa kansanstadionin urheilijoille kahdeksan kuukautta ennen määräaikaa, huhtikuun 4. päivänä, vapautuksemme kahdeksantena vuosipäivänä.
Kansanstadionin rakentamisella ei ole suurta merkitystä vain oman maan kannalta, sillä onhan myös Unkarin pääkaupunki pyytänyt saada järjestää vuoden 1960 olympiakisat. 100.000 katsojan stadionilla voidaan runsaskin urheiluohjelma esittää melko helposti."

"Miten työtä talvella jatketaan, sillä onhan talvisää tunnetusti epäedullinen rakennustoiminnalle?"

"Ne ajat ovat ohi, jolloin muurari saattoi tehdä työtään vain kesäisin, jos silloinkaan. Työvaiheet on nyt järjestetty siten, että ne työt, jotka sietävät huonosti pakkasta, suoritetaan kesällä. Erilaisia teknillisiä uudistuksia käyttämällä voimme työskennellä nyt talvellakin. Stadionin rakennustyömaan vieressä ovat esim. höyryä tuottavat veturit, kuumailmapuhaltimet, lämminvesilaitteet, koksiuunit jne. valmiina käyttöön. Betonin valaminen suoritetaan pakkasella erikoismenetelmin. Itse saamme työpaikalle kuumaa juotavaa jne."

"Unkarissahan jokainen työläinen, siis myös rakennustyöläinen saa päivällisen työpaikallaan?"

"Maksamme kolme forinttia 50 filleriä tukevasta ja maukkaasta päivällisestä, ja tämä hinta vastaa puolen tunnin työtä. Maaseutulaiset syövät täällä myös illallisen ja maksavat siitä kaksi ja puoli forinttia. Ruoan hinnan ja todellisen arvon erotuksen maksaa ammattijärjestön sosiaalirahasto kuten kaikilla muillakin työpaikoilla."

"Minkä verran ansaitsette kuukaudessa?"

"Määrä ei ole aina sama, mutta yleensä saan, kuten useimmat työtoverinikin, 1.800 forinttia kuukaudessa, (forintti = n. 20:— Smk), mutta stahanovilaismuurarit ansaitsevat tietysti enemmän.

Meillä on 4-vuotias tyttö, ja äitini asuu myös luonamme. Vaimoni käy samoin työssä, hän on konetyöläinen. Hän opiskelee parhaillaan metallihionnan jatkokursseilla ja on siis pian ammattityöläinen. Oma palkkani riittää hyvin toimeentuloon, ja vaimoni palkasta ostimme itsellemme pienen talon Erdligetistä. Muuttaessamme seitsemän vuotta sitten maaseudulta Budapestiin ei meillä vielä ollut mitään, mutta puolitoista vuotta sitten hankimme itsellemme jo oman pienen talon."

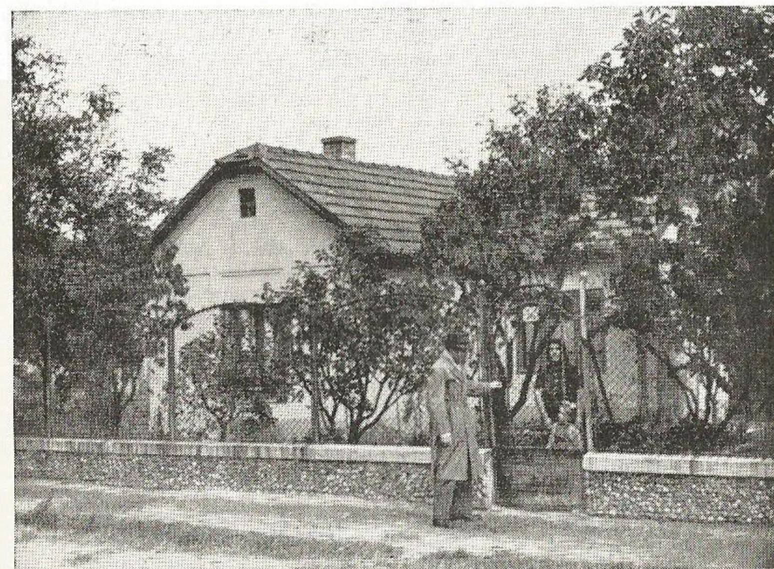
"Muuttaessamme Budapestiin", Ferenc Tóth jatkaa, "sodan tuhot näkyivät kaikkialla. Työmme rajoittui enimmäkseen raunioituneiden talojen korjaukseen. Mutta senjälkeen olen ollut työssä jo monilla rakennuksilla. Tuskin pystyn laskemaan, miten monta tehdasta ja taloa on syntynyt minun myötävaikutuksellani: ammattiliittojen sosiaalivakuutuskeskusten 7-kerroksinen sairaala Ujpestissa, Ganzin sähkötehtaitten uusi rakennus, työläisten asuntotalot Csepelin Rauhantorilla, työterveyslaitos, jne."

Laskeudumme askelman kerrallaan alaspäin.

"Isäni oli myös muurari", Ferenc Tóth kertoo edelleen. "Hänen kohtalonsa oli kova, mutta siitä huolimatta hän piti työstään. Senvuoksi hän päästi myös minut muurarinoppiin. Mutta vasta nyt tämä työ on tullut todella hauskaksi. Enää meidän ei tarvitse odotella työmahdollisuuksia.

Unkarissa voi jokainen — niinkuin minäkin — kehittää kykyjään. Pian minut lähetetään rakennusmestarikouluun", Ferenc Tóth lisää vielä.
"Kurssi kestää kymmenen kuukautta, ja jos selviydyn loppututkinnosta hyvin, pääsen rakennusmestariksi tai sijaiseksi. Opiskeluaikana saan täyden ylöspidon, ja lisäksi sellaista palkkaa, kuin olen kolmen viimeisen kuukauden aikana saanut. Monet meistä, niin nuoret kuin vanhat, käyvät erilaisilla kursseilla ja kouluissa. Eräät suorittavat ammattioppikurssia, toiset opiskelevat rakennusteknillisessä koulussa tai käyvät iltaisin teknillistä korkeakoulua. Innokkaasti ja ahkerasti opiskelevasta muurarista voi muitta mutkitta tulla vaikka rakennusinsinööri."
Alhaalla Ferenc Tóth lausuu meille hyvästit ja lähtee pukeutumishuoneisiin. Katselemme vielä hetken työtä . . . Kuorma-autoja tulee kolisten paikalle tuoden lisää rakennusaineita. Seinällä huomaamme ilmoitustaulun, joka esittää viime kuukauden aikana tehtyjä uudistuksia ja niistä maksettuja palkintosummia. Eräässä toisessa seinätaulussa näkyy, missä vaiheessa työkilpailu on sillä hetkellä. Katsomme uteliaina, missä ystävämme Ferenc Tóth on. Hieman yllättyneinä toteamme, että hän on järjestyksessä noin kahdeskymmenes. Hm! Meidän olisi kenties pitänyt haastatella ensimmäiseksi sijoittunutta, joka ansaitsee paljon enemmän, elää paremmin . . .
Mutta omasta mielestämme emme ole tehneet virhettä, halusimmehan kertoa aivan tavallisen unkarilaisen muurarin elämästä, ja Ferenc Tóth on juuri "keskinkertainen muurari".

Ferenc Tóth lähdössä aamulla työhön kotoaan Erdligetistä.

ÄITIEN JA LASTEN SUOJELU UNKARISSA

Unkarin kansandemokratiassa on ihmisellä suurin arvo. Sosialistisen rakennustyön päämääränä on luoda jokaiselle työtätekevälle ihmiselle edellytykset luovaan, rikkaaseen ja onnelliseen elämään. Unkarin kansandemokratia, koko työtätekevä kansa vaalii erikoisella rakkaudella lapsia, äitejä ja raskaana olevia naisia. Suurenmoisena osoituksena tästä huolenpidosta on *päätös, jonka ministerineuvosto on tehnyt äitien- ja lastenhuollon kehittämisestä.*

Tästä huolenpidosta ilmenee, että Unkarin kansandemokraattinen yhteiskunta kunnioittaa ja pitää suuressa arvossa uutta elämää synnyttävän ja kasvattavan äidin kutsumusta. Tästä huolenpidosta ilmenee myös, että Unkarin kansandemokratia, sen vapaa kansa pitää lapsisiunausta todellakin siunauksena. Unkarissa lapsi on kallis aarre, ja vanhemmat sekä valtio pitävät eräänä suurimpana velvollisuutenaan turvata nuorelle polvelle puutteista vapaan, iloisen elämän ja terveen ruumiin sekä sielun kehityksen.

Unkarin kansandemokratian tähänastiset valtavat saavutukset tekevät mahdolliseksi, että valtio voi tulevaisuudessa edistää yhä suuremmassa määrin perheiden, äitien ja lasten huoltoa. Unkarin kansantasavallan ministerineuvoston päätös huolehtii entistä enemmän raskaana olevien naisten ja äitien terveys- ja yleissuojelusta. Odottavien naisten on päästävä lääkärintarkastukseen maksutta ainakin kolme kertaa ennen synnytystä. Todetaan, mitkä työalat ovat vahingolliset naisten terveydelle ja joissa heitä ei saa käyttää. Päätöksen mukaan työssäolevat odottavat naiset tai nuoret äidit saavat monia etuja ja helpotuksia työsuhteissaan. Tarkoituksena on suojella odottavaa äitiä sekä aineellisesti että oikeudellisesti ja toisaalta helpottaa mahdollisimman paljon äitien työtä heidän imettäessään ja kasvattaessaan pienokaisiaan. Erikoiset säädökset tukevat ja suojelevat yksinäisiä äitejä.

Ministerineuvoston päätöksessä pyritään suomaan mahdollisimman hyvät edellytykset sille, että naiset voivat ottaa osaa tuotantotyöhön ja kuitenkin täyttää äidinvelvollisuutensa. Päätöksen tärkeänä päämääränä on auttaa työtätekevää naista olemaan samalla mitä parhain äiti. Päätöksen mukaan lastenseimien tiloja on lisättävä v. 1954 mennessä nykyisestä määrästä melkein kaksinkertaiseksi ja lisättävä huomattavasti paikkalukuja kausiluontoisissa seimissä, joihin maataloudessa työskentelevät äidit voivat sijoittaa lapsensa. Yli vuoden kestävillä suurilla rakennustyömailla on perustettava kiertäviä seimiä. Lastenkotien ja päiväkotien lukumäärä on lisättävä viime vuoden 80.000:sta 119.000:een, koulupäiväkotien paikkalukuja on lisättävä 15.000:sta 35.000:een. Seimien ja lastenkotien paikkalukuja on lisättävä varsinkin tärkeillä uusilla teollisuusalueilla. Maaseudulle on perustettava etupäässä väliaikaisia seimiä ja päiväkoteja. Työssäolevien äitien kotitöiden suorittamista helpottaa päätöksen kohta, joka määrää, että työssäoleva äiti, jolla on vähintään 2 alle 14-vuotiasta lasta huollettavanaan, on oikeutettu saamaan kerran kuussa yhden palkallisen va-

Uuden Unkarin onnellisia lapsia.

paapäivän edellyttäen, että hän ei ole ollut aiheettomasti poissa työstään kuluneiden kolmen kuukauden aikana.

Unkarin kansantasavallan ministerineuvoston päätös laajentaa ja lisää jo nytkin huomattavaa aineellista apua, jota Unkarin valtio suo synnyttäville äideille ja monilapsisille perheille. Maaliskuun 1. päivästä alkaen valtio antaa jokaiselle vastasyntyneelle lapselle 400 forintin arvoisen lahjan, olivatpa vanhemmat oikeutettuja sosiaalivakuutukseen tai ei. Sosiaalivakuutukseen osallistuvat työtätekevät naiset saavat äitiysavun ohella myös raskaudenajan- ja lapsivuodeapua, mikä vastaa heidän 12. viikkopalkkaansa, ja mikäli heidän synnytyslomaansa pidennetään, he saavat myös pidennetyltä ajalta — korkeintaan 4 viikon pidennys — raskaudenajan- ja lapsivuodeapua. Maaliskuun 1. päivästä lähtien nostetaan työtätekevien äitien äitiysapu nykyisestä 500 forintista 600 forinttiin, ensimmäisen lapsen jälkeen 700 forinttiin. Maatalouden sosiaalivakuutukseen osallistuvat työtätekevät naiset, jotka saavat raskaudenajan- ja lapsivuodeavustuksen sijasta yhtenäisen äitiysavustuksen, tulevat saamaan maaliskuun 1. päivän jälkeen nykyisen äitiysavustuksen, 1330 forintin asemesta 1400 forinttia äitiysavustusta, ensimmäisen lapsen jälkeen 1500 forinttia. Äidin ja lapsen terveyttä puolustavat päätöksen kohdat, jotka määräävät, että ilmainen syntymälahja ja koroitettu

äitiysapu myönnetään vain siinä tapauksessa, että asianomainen on osallistunut kolmeen lääkärintarkastukseen. Huomattavasti on nostettu myöskin perheavustusta, jota maksetaan kolmesta ja useammasta lapsesta.

Ministerineuvoston päätöksessä on uusi erittäin merkittävä kohta, joka määrää, että perheavustusta on maksettava myös itsenäisten tuotanto-osuuskuntien ja III-tyyppisten tuotanto-osuuskuntien jäsenille, mikäli heillä on kolme tai useampia alle 10-vuotiaita lapsia ja mikäli he ovat suorittaneet päätöksessä säädetyt työyksikkömäärät. Tästäkin säädöksestä käy ilmi, että Unkarin kansantasavallan valtio tukee jatkuvasti yhteisviljelyn tielle astuvia talonpoikia. Perheavustuksen jakaminen tulee jälleen nostamaan osuuskuntatalonpoikaiston elintasoa. Aineellisella tuellaan valtio lisää äitien ja lasten suojelua, parantaa heidän aineellista ja terveydellistä tilaansa, tukee monilapsisia perheitä sekä velvoittaa ne lapsettomat ja naimattomat, joita eivät rasita lapsenkasvatukseen liittyvät menot, suuremmassa määrin osallistumaan — veronmaksun kautta — näiden velvoitusten täyttämiseen.

Unkarin kansantasavallan ministerineuvoston päätös äitien ja lasten suojelun kehittämisestä osoittaa Unkarin kansandemokratian toimivaa sosialistista humanismia. Tämä syvä humanismi, sosialistinen moraali ei mitenkään voi sallia alkavan elämän tuhoamista, aborttia, joka vaarantaa äitien ja koko kansan terveyttä, turmelee moraalia ja perhe-elämää. Ministerineuvoston päätöksen mukaan on lisättävä taistelua abortteja vastaan sekä valtion että yhteiskunnan taholla.

Ministerineuvoston päätöksessä ilmenee Unkarin kansan johtajan Mátyás Rákosin ja Unkarin kansandemokraattisen valtion pyrkimys: Tulkoon Unkarista elämänilon maa, voimakkaiden onnellisten perheiden, tyytyväisten, ylpeiden äitien, rakkauden ja huolenpidon ilmapiirissä kasvavien nuorten maa. Unkarin työtätekevä kansa tervehtii suurella ilolla ministerineuvoston päätöstä, josta näkyy, että kansan työ ja saavutukset palvelevat sen omaa elämää, parantavat ja kaunistavat itse kansan ja sen lasten elämää.

Unkarilaisia maisemia:

HORTOBAGY

Unkarin suuren tasangon itälaidalla lähellä Debrecenin kaupunkia levittäytyy Unkarin kuuluisin pusta Hortobágy. Tämä miltei 27.000 hehtaarin laajuinen nummi, joka on tasainen kuin pöytä, oli aikoinaan tasangon pääjoen Tiszan tulva-aluetta. Kerran toisensa jälkeen tämä luikerteleva, oikullinen joki hylkäsi alkuperäisen uomansa ja tunkeutui yhä kauemmas länteen. Tällöin Hortobágyn pohja vähitellen kuivui suuren kesäkuumuuden vaikutuksesta, ja hävittävä tuuli peitti suuret alueet hedelmättömällä lentohiekalla. Autioituneen ja asumattoman Hortobágyn laajoilla alueilla talvi- ja kevätsateet muodostivat vuosittain pieniä järviä, jotka kesäkuumuus haihdutti, ja kuivunut maaperä muuttui yhä soodapitoisemmaksi. Näin hahmottui lopulta ulkomaillakin tunnettu, luonteenomainen kuva vanhasta Hortobágysta: loputtomalta tuntuva karu laidunmaa, sieltä täältä soiden, soodamaitten ja pensaiden rikkoma. Lintuja ja arokettuja lukuunottamatta elävöittivät nummia ainoastaan nautakarja-, lammas- ja laukkaavat hevoslaumat vaiteliaine vartijoineen ja hevospaimenineen, jotka kilpaa läimäyttelivät nahkaisia piiskojaan . . .

Ennen vapautusta pohtivat Unkarissa vain muutamat kansan onnellisemmasta tulevaisuudesta uneksivat kirjailijat ja edistykselliset tiedemiehet keinoja, millä tämä valtava pusta voitaisiin muuttaa hedelmälliseksi alueeksi. Horthyn hallituksen herrat eivät välittäneet vähääkään Hortobágyn muuttamisesta. Matkailijoille näytettiin erikoisuutena pustaa, kuivan Hortobágyjoen yli kaareutuvaa ikivanhaa kivisiltaa yhdeksine pilareineen ja rappeutunutta vanhaa oluttupaa, jossa suuri runoilija Sándor Petöfi 1800-luvun alkupuolella oli kirjoittanut erään unohtumattoman runonsa. Matkatoimistojen mainoslehtiset kirjoittivat mielellään Fata Morganasta, ihmeellisestä kangastuksesta, joka aika ajoin ilmestyy kesän kuumuudesta hehkuvan Hortobágyn ylle, mutta ne vaikenivat täydelleen hedelmättömällä pustalla elävän paimenkansan hädästä ja kovasta kohtalosta.

Mutta luonnonvoimat, jotka tekivät Hortobágyn hedelmättömäksi, eivät suinkaan ole voittamattomia. Ihmisen työ voi nykyään tieteen saavutusten avulla muuttaa pustan soodapitoisen maan viljelykseen kelpaavaksi. Tätä suurenmoista tehtävää ei kuitenkaan pystynyt ratkaisemaan tilanherrojen ja kapitalistien valtio, vaan vasta uusi ja vapaa Unkari.

TIETEELLISTEN TUTKIMUSTEN POHJALTA

Unkarin vapautuksen jälkeen aloitettiin laaja tieteellinen tutkimustyö pustan valloittamiseksi. Tiedemiehet määrittelivät kasvillisuuden ja maaperän tutkittuaan Hortobágyn eri osien hedelmällisyyden ja maaperän kemiallisen kokoomuksen. He laskivat, mitkä kemialliset aineet ja minkälainen menettely olivat tarpeen maaperän pa-

rantamiseksi. Paikan päällä suoritettujen pitkäaikaisten tarkkailujen ja tutkimusten perusteella he totesivat, mitä kasveja voidaan viljellä sooda- ja suolapitoisessa maaperässä ja Hortobágyn kuivassa ilmastossa. Metsätieteellisen tutkimuslaitoksen tiedemiehet kokeilivat yhdessä meteorologien kanssa, mihin pustan osiin istutetaan metsävyöhykkeet pysähdyttämään hävittävät tuulet ja sitomaan hiekka.

Perusteellisen, kaikkiin yksityiskohtiin ulottuvan tutkimustyön sekä tiedemiesten ja käytännön ammattimiesten yhteisten ponnistelujen tuloksena laadittiin suunnitelma Hortobágyn muuttamisesta hedelmälliseksi. Hyväksyttiin erikoinen kymmenvuotinen viljelysjakso, joka sisältää yksityiskohtaisesti laaditun istutusohjelman ja on omiaan lisäämään viljelykseen otetun pustan maaperän tuotantokykyä aste asteelta.

HORTOBAGY MUUTTUU . . .

Jo lyhyen ajan kuluttua tapahtui pustan vuosisataisessa rauhassa mielenkiintoisia muutoksia. Ensiksi ilmestyi Hortobágyn laitamille tiejyriä ja vihreiksi maalattuja asuntoautoja, ja uusi maantie alkoi harmaan käärmeen tavoin hitaasti madella yhä lähemmäksi pustan sydäntä. Sitten saapui kuorma-autoja, rakennustarvikkeita ja suuri joukko työläisiä. Vanhan oluttuvan viereen kohosi punakattoisia tiilirakennuksia, valtion koneaseman hallit, maanparannus- ja kasteluyhtymän tehdasrakennus, Hortobágyn valtiontilan päärakennus. Tehtaitten lisäksi rakennettiin myös asuintaloryhmiä — miellyttäviä, uusia koteja pustan asukkaille.

Samaan aikaan kun asumattomalle pustalle kehittyi uudenaikainen terve yhdyskunta, edistyi myös Hortobágyn maaperän valloitus jättiläisaskelin. Valtavien neuvostoliittolaisten maanparannuskoneiden edessä Hortobágy sai luovuttaa maataan metri metriltä ihmisen palvelukseen. Liian vähän kalkkia sisältävät alueet käsiteltiin kalkilla. Soodapitoiset alueet muutettiin kipsin avulla viljelyskelpoisiksi. Hyvin suolapitoiset maat laskettiin veden alle liian suolan poishuuhtomiseksi.

Työn kestäessä oli maaperänparannukseen erikoistuneiden asiantuntijain voitettavana suuria vaikeuksia. Kuivaa kovaa maata ei juuri voitu käyttää viljelykseen. Tarvittiin valtavia määriä lannoitusaineita maaperän tuotantokyvyn parantamiseen. Yhä uudelleen täytyi työn aikana tutkia ja kokeilla eri alueita ja niiden vaihtelevaa kemiallista kokoomusta, ja vain asteittain voitiin ratkaista yhä uusia pulmia.

Samanaikaisesti ryhdyttiin rakentamaan kanavia ja vesialtaita, samoin kastelulaitteita. Kuivuudesta halkeilevan maan tuotantokyky oli vuosi vuodelta vähentynyt, sillä kesähelle oli kuivattanut pustaa yhä syvemmälti. Nyt Hortobágy-joen vettä hyväksikäyttävä kastelujärjestelmä pitää maan kosteana.

Sitkeän, väsymättömän työn tuloksena muuttui vuoteen 1952 mennessä suunnilleen puolet Hortobágya — noin 13.000 hehtaaria — hedelmälliseksi alueeksi. Tällä hetkellä ei entisellä autiomaalla menesty ainoastaan apila, vehnä, maissi ja auringonkukka vaan myös riisi. Vuonna 1951 viljelyskelpoinen pusta tuotti hehtaaria kohden keskimäärin 2.100 kiloa vehnää. Myös riisi ja erilaiset rehukasvit antoivat suuren sadon. Nyt jalostetaan parhaillaan pustan ilmastoon sopivia kurkku- ja tomaattilajeja. Hortobágyn kastelualueille perustetaan pian suuria puutarhoja, jotka tuottavat Debrecenin kaupungille vihanneksia.

Uusi Hortabágy on kehittynyt eräaksi Unkarin tärkeimmäksi karjankasvatuskeskukseksi. Eri puolille pustaa on perustettu ajanmukaisia ja suuria karjanjalostuslaitoksia, joissa eläinlääkärit, teknikot ja muut asiantuntijat kasvattavat tuottoisampia, parempia eläinrotuja. Meijerin ja suuren lammashoitolan lisäksi on Hortobágylle rakennettu uudenaikainen maitotehdas ja erillinen juustonvalmistamo. Hortobágyn erinomaisia sikoja viedään ulkomaillekin. Erikoisen tärkeä on seudun hevoskasvatus. Toisen maailmansodan aikana fasistiset miehittäjät ryöstivät miltei kaikki hevoset Hortobágyn kuuluisasta hevossiitoslaitoksesta. Vapautuksen jälkeen Unkarin hallitus on huolehtinut laitoksesta, jossa asiantuntijat kehittävät menestyksellä erinomaisen työkelpoista Kleinnonius-tyyppistä hevosrotua.

UUTTA ELÄMÄÄ HORTOBAGYSSA

Luonnon ja ympäristön muuttaminen on uudistanut myös ihmiset. Ennen pustan asukkaiden elämälle oli tunnusomaista alhainen elintaso ja puolittain paimentolainen elintapa. Suurin osa nuoria varttui täysikasvuisiksi oppimatta lukemaan tai kirjoittamaan, sillä kouluja ei ollut. Paimenten palkkana oli häviävän pieni osa eläinten lisäyksestä, ja senvuoksi heidän oli kesät talvet elettävä taivasalla tai tilapäisesti kokoonkyhätyissä majoissa. Vain harvoin he saattoivat käydä tapaamassa perheitään, jotka asustivat pustan laidassa alkeellisissa savimajoissa. Synkät, vähäpuheiset paimenet ovat uuden Hortobágyn mukana muuttuneet vähitellen välittömiksi, iloisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi. Heidän poikansa ja tyttärensä käyvät pustan keskelle perustettua yleiskoulua ja voivat myöhemmin jatkaa opintojaan Debrecenin oppikouluissa ja yliopistossa. Myös puolittainen paimentolaiselämä, joka ennen eristi perheenjäsenet toisistaan, on nyt loppunut. Pustan asukkailla on lopultakin terveellisiä, ihmisenarvoisia koteja.

Hortabágyn työtätekevät uskovat vuorenvarmasti pustaa koskevien suunnitelmien onnistumiseen. He eivät anna vaikeuksien lannistaa mieltään. Kaksi vuotta sitten he viljelivät viiden hehtaarin suuruisella alueella kokeeksi puuvillaa. Kylmä syystuuli pilasi kokeen, mutta he eivät kuitenkaan luopuneet toivosta. He hankkivat uuden, Neuvostoliiton aroilla viljellyn puuvillalajin siemeniä ja kasvattivat seuraavana vuonna tätä Unkarissa ennen tuntematonta kasvia. Tällöin puuvilla antoi Hortobágylla jo hyvän sadon. Nyt sitä viljellään siellä laajalla alueella.

Sitkeällä kestävyydellä ja lujasti tulevaisuuteen luottaen Hortobágyn asukkaat työskentelevät myös muiden suunnitelmiensa puolesta tietäen hyvin, että kaikki, mitä tähän asti on tapahtunut, on vasta alkua suuressa luonnonuudistamissuunnitelmassa. Hortobágyn kasteluun käytetään tällä hetkellä pääasiassa pienen Hortobágyjoen vettä, mutta Tiszan toisella puolella olevan alueen pääkanava ja Tiszalökin pato valmistuvat nopeaa vauhtia, kastelevat pian 120.000 hehtaarin suuruisen alueen ja antavat runsaasti vettä koko Hortabágylle. Uusia karjankasvatuslaitoksia, koeasemia, viljavarastoja, navettoja ja koneasemia rakennetaan vielä tämän viisivuotissuunnitelman aikana. Satoja uusia asuntotaloja, kouluja, kulttuuritaloja, elokuvateattereita ja kukoistavia kyliä asfalttiteineen nousee ennen asumattomalle pustalle.

UUSIA LUONNONSUOJELUALUEITA. Luonnonsuojelun kansallinen neuvosto on perustanut uusia suojelualueita. Erikoisen mielenkiintoinen on Unkarin suuren tasangon itäosassa, Csarodan kunnan liepeillä sijaitseva luonnonsuojelualue, joka käsittää rahkasammalsoita, jollaisia ei ole muualla Keski-Euroopassa. Molemmat suot — Nyires-järvi ja Báb-järvi — ovat jäännöksiä jääkautta seuranneelta kaudelta. Sieltä on löydetty tähän asti miltei tuntemattomia uusia turvekasvillisuuden lajeja: puolukka-, sieni- ja kaislalajeja.

Miten eteläunkarilaisen Ujszentivánin asukkaat elävät Titon naapuruudessa

UNKARIN ETELÄOSASSA, kahden kilometrin päässä Titon Jugoslavian rajalta sijaitsee Ujszentiván. Siellä täällä kuraiset kadut osoittavat vielä kadonneen Horthy-fasistisen aikakauden rikollista välinpitämättömyyttä, mutta kylä ei ole sama kuin ennen, se ei ole enää lapsipuolen asemassa. Entisten allapäin kulkevien ihmisten sijasta näemme nyt joka puolella hymyileviä, ylpeäkatseisia nuoria ja vanhuksia. Elämä ei pysähdy enää iltaisinkaan, kuten ennen. Nykyään kylän työtätekevillä riittää aikaa työn jälkeen opiskelemiseen ja huvitteluun.

Ennen vapautumista Ujszentivánissa asui kolmea eri kieltä puhuvia ihmisiä, unkarilaisia, saksalaisia ja etelä-slaavilaisia. Horthy-hallitus jakoi paikkakunnan kolmeen osaan. Jokainen kärsi ja kantoi iestä, mutta parhaiten tunsivat ja saivat kokea sortoa eteläslaavilaiset. He tekivät työtään katkeruudella, tekivät työtä, jotta saisivat lasten suuhun leipäpalasen. Vapautuminen toi heillekin valtavia muutoksia. Vapaasti he saavat puhua omaa äidinkieltään, eikä kukaan huuda heille: "Te syötte unkarilaista leipää, puhukaa siis myöskin unkaria". Unkarin työtätekevien puolueen ja Mátyás Rákosin viisaan ohjauksen alaisina hekin ovat lähteneet nousukauden tielle. Ylpeinä he tunnustavat omakseen Unkarin kansantasavallan valtiosäännön, joka turvaa heille yhdenvertaisuuden. Samalla rajattomalla innostuksella kuin unkarilaiset hekin rakastavat Mátyás Rákosia. Maan jälleenrakentamisen vuosina Ujszentivánin unkarilainen ja eteläslaavilainen asujamisto kasvoi lujaksi kokonaisuudeksi, joka tekee työtä yhteisvoimin ja kulkee eteenpäin estämättömällä voimalla. Ujszentivánin eteläslaavilainen väestö elää myöskin valtiosäännön suomien oikeuksien turvaamana. Kaksikymmentäviisi vuotta Horthy-painostuksen alaisena ollut kansallinen kulttuuri on uudelleen alkanut kukoistaa. Iltaisin nuoriso opettelee koristetussa kulttuurisalissaan eteläslaavilaisia kansantanhuja pukeutuneina värikkäisiin kansallispukuihinsa.

Nuoret menevät hilpeinä työn ja tanssiharjoitusten jälkeen omaan pieneen kirjastoonsa, jossa slaavit saavat unkarinkielisten kirjojen ohella lukea omalla äidinkielellään julkaistuja kirjoja.

NUORISO VOI OPISKELLA ETEENPÄIN. Nykyään eteläslaavilainen nuori, joka haluaa opiskella, voi kirjoittautua keskikouluun, korkeakouluun sekä yliopistoon. Draginya Ruszin ja Milán Ruszin ovat viljelijäryhmässä työskentelevien talonpoikaisvanhempien lapsia. Draginya on Szegedin Tömörkény Tyttökimnaasin toisen luokan oppilas. Hän aikoo lääkäriksi. Milán Ruszin on Szegedin Radnóti Miklós Kimnaasin neljännen luokan oppilas. Häntä kiinnostavat tekniikka ja koneet, ja hänestä tulee kuulemma koneinsinööri. Kahdeksan vuotta sitten olisi varmaankin naurettu nuorille, jotka näin turhamaisilla unelmilla ravitsevat nuoria sielujaan. Tänään se ei enää ole pelkkä unelma, vaan saavutettavissa olevaa todellisuutta. Unkarin kansandemokraattinen hallitus huolehtii siitä, että opinhaluinen nuori — äidinkieleen katsomatta — todellakin valitsee haluamansa ammatin. Muutaman vuoden kuluttua saamme nähdä jonkin nykyaikaisen klinikan tai sairaalan seinällä tai oven päällä kirjoituksen: Tri Draginya Ruszin, lääkäri.

PAIKALLISET NEUVOSTOT. Vuonna 1950 Unkarissa elvytettiin henkiin neuvostot ja tällä tavoin Unkarin työtätekevä kansa otti täydellisesti käsiinsä isänmaansa ja kohtalonsa ohjaamisen. Ujszentivánin neuvoston jäsenten riveissä saavat olla mukana eteläslaavilaisetkin. Neuvoston puheenjohtajan sijainen, Szimó Veszelinov ja paikallisen neuvoston jäsen Draginya Pavlov tekevät mielellään työtä unkarilaisten tovereittensa kanssa, ja heitä kunnioitetaan ja heistä pidetään suuresti heidän hyvän työnsä vuoksi.

NOUSUKAUDEN TIELLÄ. Nykyään asuu Ujszentivánissa kolmekymmentäviisi eteläslaavilaista perhettä. Kaikki he ovat maanviljelijöitä. Valiten paremman elämän tien he ovat liittyneet tuotanto-osuuskuntaan. Ujszentivánin eteläslaavilaisilla asukkailla on nykyään yhä vähemmän huolia. Kesäisin, kun he ovat töissä Titon rajan lähellä olevilla pelloillaan, he näkevät piikkilanka-aidan toiselle puolen. Rajan takana Jugoslaviassa, Titon ja hänen liittolaistensa terrorin alla huokaavat omilla maillaan kodittomat eteläslaavilaiset. Tito myi Jugoslavian dollareista amerikkalaisille. Illalla, päivän hohtaessa punaisena viimeisiä säteitään molemmille puolille he lopettavat työnsä. Tuolla puolen, Jugoslaviassa, eteläslaavilaiset painavat päänsä käsien varaan tyhjälle pöydälle ja murehtivat nykyisyyttään. Toivoton tulevaisuus kuristaa rautaisen kouran tavoin heidän kurkkuaan. Tällä puolen suuri, pyöreä, valkea leipä ja höyryävä ruoka odottavat pelloilta palaavia. Illallisen jälkeen kaikki menevät kylälle, kuka minnekin. Kirjoista ja Unkarissa ilmestyvästä "Nasa Novinista" tai "Nova Borbasta" he lukevat kansainväliset tapahtumat. Tämäkin osaltaan auttaa, että he yhä selvemmin tuntevat: "Maailma kasvaa Stalinin nimen avulla."

Ujszentivánin nuorisoa kirjastossaan.

Iltapäiväauringon loistetta Balaton-järvellä.

ANITA JALO:

Päivä unkarilaisessa lomakylässä

Kuljen kohti hotelliani lehtevää, tuoksuvaa kujaa pitkin. Luonnon värikylläisyys ja auringon tuhlaileva lämpö muistuttavat alinomaan, että olen kaukana kotoa Pohjolasta, etelän runsaan kesän maassa. Näin viehättävästä lomakylästä en ole koskaan kyennyt edes uneksimaan. Viihtyisät, kauniit lomakodit ja hoitolat sulkeutuvat kukin omaan yksinäisyyteensä mahtavien puutarhojen keskellä. Pihat ovat hiljaiset ja rauhalliset. Arvailen mielessäni, minkälaisia ihmisiä nuo kauniit rakennukset mahtavatkaan kätkeä suojiinsa. Lomakyläidylli on minulle yleensä vieras, mutta sikäli tuttu, että mieleeni kohoavat kotoiset kuvat niiden liepeillä versovasta nuorisosta, joka on tavalla tai toisella saanut järjestettyä itselleen paljon rahaa ja on kovaäänistä ja remuavaa, tai ylhäisestä vanhuudesta, joka maksaa kalliin hinnan viihtyisistä hetkistä. Olen aina ujostellut heidän kaltaisiaan, joten en oikein tiedä, mitä ajatella.

Yhteistä tälle kauniile lomakylälle on kuitenkin vilvoittava, houkutteleva Balaton, Unkarin välkkyvä helmi. Siellä kohtaammekin eräänä päivänä suuren joukon noiden valkeiden talojen asukkaita purjehdus- ja souturetkellä. Jo kaukaa saatamme kuulla, että heidän käytöksensä on iloista, mutta ei remuavaa. He laulavat kansanlauluja maansa kauneuden ja kansansa suurenmoisuuden ylistykseksi. Veneitä on lukemattomia. Niissä on nuoria tyttöjä ja poikia, keski-ikäisiä ja jo melkein vanhuuteen ehtineitä. He ovat kaikki iloisia ja vapautuneita, unkarilaisen välittömiä ja suhtautuvat ymmärtämyksellä ulkolaiseen, joka ei ymmärrä heidän kieltään. Saamme kuitenkin selville, että he ovat eri ammattialojen työläisiä, joilla on kullakin ammattijärjestönsä lepokoti kylässämme. Suuri osa heistä on opiskelijoita. Pitkä ja ankara talvi on vaatinut suuresti voimia tutkintoihin valmistauduttaessa, mutta ihana loma omassa lepokodissa on korvannut kaiken täydellisesti.

Yhteinen kieli, ystävyyden kieli on pian löytynyt välillemme, pyydämme heitä kertomaan lisää elämästä heidän kotimaassaan. Heidän katseensa suuntautuvat kauas ympäröiville vuorille, takaisin loputtomalle ulapalle, senjälkeen kukoistavaan, pieneen kylään, josta olemme purjehtineet jo kauas. "Oli aika", he sanovat, jolloin nämä seudut olivat meille satumaata. Saatoimme vain uneksia tästä, mutta emme jaloin astua sen kukkatarhoihin ja viinitupiin. Nyt tämä on kaikki meidän, samoinkuin jokainen puu, pelto, tuotantolaitos ja koulu, jotka kuuluvat synnyinmaallemme. Voiko ihminen olla vielä onnellisempi?" Sitä emme mekään tiedä.

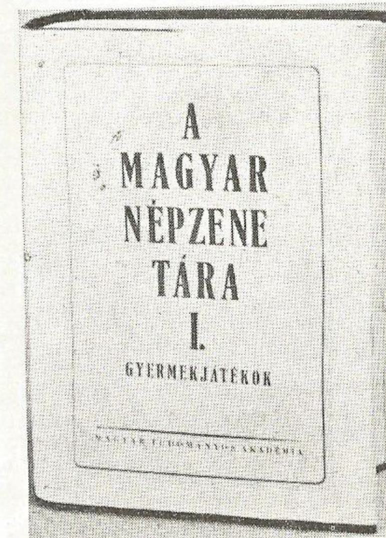
Pitkän purjehdusretken jälkeen saamme heidät vielä vieraaksemme illalla juhlaan, joka on järjestetty kansainvälisille vieraille. Lämpimän päivän painuessa iltaan pimeys tulee nopeasti, aivan yllättäen. Puutarha on täynnä iloista puheensorinaa ja helkkyvää naurua. Pian syttyvät juhlatalon valot, kansansoittimet viriävät, tehtaan työläistyttöjen ja poikien valtava ryhmä esittää unkarilaisia tansseja. Tämä kansainvälisen ystävyyden riemujuhla nuorison omassa kylässä kohoaa huippuunsa silloin kun yö on jo aivan sysimusta ja puutarha puhkeaa heleimpään kukkaansa.

Janos Vajda:

TIEDEAKATEMIA TUTKII MUSIIKIN KYSYMYKSIÄ

Kirjailija, taiteilija ja pedagogi tuntee uuden yleisön harrastuksen musiikkia kohtaan kasvavan päivä päivältä. Nykyään tämä harrastus ei rajoitukaan enää yksinomaan musiikkikirjallisuuden usein kuultuihin yleisteoksiin, vaan myös tähän saakka harvoin kuultuja ja vaikeastitajuttavia erikoisuuksia halutaan oppia tuntemaan yhä enemmän. Näitä ovat ensi

Unkarin tiedeakatemian julkaiseman kansanlaulukokoelman I osan kansi.

sijassa erilaiset kansanmusiikin muunnokset ja sen lisäksi kaikki mitä eurooppalaisen musiikin menneisyyden elävöittävästä perinnöstä on meille nykyään tarjolla.

Erikoinen asema annetaan tällöin edistyksellisille kansallisille perinteille. Voidakseen täyttää tehtävänsä nykyisten musiikkitieteilijäin on tunnettava ja hallittava kansallinen perintömme ja toisaalta tehtävä tämä tehostetun kasvatustyön avulla musiikkia harrastavien joukkojen yhteiseksi omaisuudeksi.

Näissä merkeissä muodostettiin syksyllä 1951 Unkarin Tiedeakatemian yhteyteen musiikkitieteellinen toimikunta. Tapahtui ensi kerran, että 135 vuotta vanha Tiedeakatemiamme pohtii järjestelmällisesti musiikkitieteen probleemeja. Puheenjohtajan virkaa hoitaa kaksi kertaa Kossuth-palkinnon saanut Zoltán Kodály ja sihteerinä toimii tämän kirjoittaja.

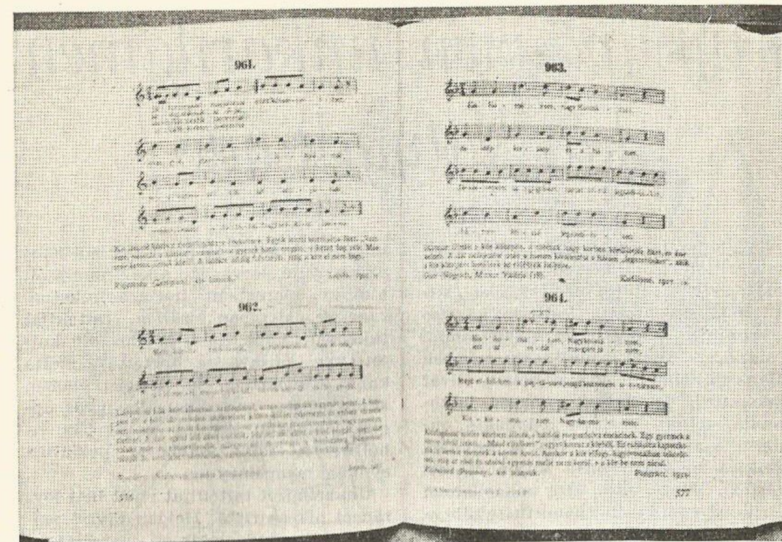
Moninaisista tehtävistämme mainittakoon ennenkaikkea kansanmusiikin ja Unkarin rikkaan musiikkihistoriallisen aineiston kerääminen ja julkaiseminen. Toisena tehtävänämme on Unkarin musiikkitieteen saavutusten ideologinen käsittely. Tämä merkitsee, että tulemme julkaisemaan sellaisia tutkielmia, jotka esittävät asianharrastajille oikeassa valossa folkloristisia ja historiallisia perinteitämme.

Kansanmusiikin tieteellistä keräämistä on suoritettu Unkarissa Béla Bartókin ja Zoltán Kodályn ansiosta jo viisi vuosikymmentä. Tämän keräystyön kirjallisesti talletettu saavutus on "Unkarin kansanmusiikin kokoelma", jota Zoltán Kodály itse toimittaa. Sen ensimmäinen osa, joka sisältää 1000 melodiaa, ilmestyi vuonna 1951, ja myöhemmin saamme vielä 19 osaa. Tällainen kokoaminen ei ole helppo tehtävä. On kysymys melodioista, jotka vuosisatoja sitten synnyttyään ovat yhä muistona ikivanhoista kansantavoista. Melodioita tutkittaessa tulee vähitellen ostjakkien ja vogulien sukulaisuus unkarilaisten kanssa ilmeiseksi. Tähän osaan tulee noin 60—70 sellaista harvinaisuuksiksi katsottavaa melodiaa. Niiden tutkiminen selvittää meille puheen ja laulun ikivanhan yhteyden, nykyiselle korvalle eriskummallisena soivan itkuvirren nyyhkytyksen. Näiden laulujen etsiminen, muistiinmerkitseminen ja julkaiseminen on hyvin vaativaa ja monipuolista keräystyötä.

Kodály toimittaa myös 1800-luvun suuren unkarilaisen runoilijan, János Aranyn kansanlaulukokoelman. Tämä 150 laulua käsittävä kokoelma julkaistaan nimellä "János Aranyn kansanlaulukokoelma". Lienee mielenkiintoista mainita, että Arany on merkinnyt tämän kallisarvoisen perinnön muistiin rakastamansa instrumentin tamburan avulla. Kokoelmassa julkaistaan myös 20 Aranyn itsensä säveltämää laulua. Kodály työskenteli kokonaisen vuoden tämän aineiston yhdistämiseksi. Hän tarkasti yli 1000 käsikirjoitusta ja antoi valokuvata tärkeimmät niistä kokoelmaa varten.

Tänä vuonna julkaistaan myös Erwin Majorin tutkimus "Haydn Unkarissa". Haydn vietti 30 vuotta elämästään Unkarissa, ja tutkimus — jonka julkaiseminen Haydnin syntymän 220-vuotispäivän johdosta on ajankohtainen — sisältää myös osia suuren säveltäjän tuntemattomista Unkarissa sävelletyistä teoksista. On mielenkiintoista, että näiden teosten tyylissä havaitaan unkarilaisten kosintatanssien vaikutusta.

Lopuksi mainittakoon kirja "Musiikkitieteellisiä tutkimuksia", jonka olen koonnut yhdessä Dénes Barthan kanssa. Tämä kirja ilmestyi 16. 12. 1952. Kodályn 70-vuotispäivänä, ja se sisältää 30 unkarilaisen ja ulkomaalaisen musiikkitiedemiehen tutkimuksia. Näin tulevat neuvostoliittolaisten, saksalaisten, puolalaisten, italialaisten. romanialaisten, tšekkiläisten, englantilaisten ja tanskalaisten musiikkiesteetikkojen sekä unkarilais-

Lasten leikkilauluja Unkarin tiedeakatemian julkaisemassa kansansävelmien kokoelmassa.

ten tiedemiesten, kirjallisuushistorioitsijain, kielentutkijain ja kansatieteilijäin tutkimukset tekemään tämän teoksen erittäin monipuoliseksi, ja sen loistavimpiin osiin kuuluu tähän saakka julkaisematon Béla Bartókin kirjoitus kansanlaulujen keräämisestä. Ulkomaalaiset tiedemiehet kirjoittavat kiinalaisten kansanlaulujen keräämisestä, tuntemattomista italialaisista teoksista, Neuvostoliiton kansojen moniäänisistä lauluista, indokiinalaisista ja vietnamilaisista sävelmistä, kiinalaisen ja unkarilaisen musiikin yhtäläisyyksistä, erään 17. vuosisadan saksalaisen säveltäjän Unkarissa suorittamista tutkimuksista ja bulgarialaisen ja romanialaisen musiikin rytmiikasta.

Julkaisujemme sarjassa ilmestyy seuraavana "Unkarilaisen polyfonian historia". Siinä esitellään 18. vuosisadan unkarilaiset ylioppilaskuorot ja niiden 100 partituuria, joita paraillaan valmistelen. Kuudes teos, jonka olemme aikoneet julkaista, on musiikkikorkeakoulun professorin János Hammerschlagin "Vanhan musiikin esitystapa".

Tässä mainittakoon, että musiikkikorkeakouluumme olemme vuonna 1951 ottaneet oppiaineeksi myös musiikkitieteen. Tällä viisi vuotta kestävällä oppikurssilla oli ensimmäisenä lukuvuotena 10 opiskelijaa: 4 kansatieteilijää ja 6 musiikkihistorioitsijaa. Saavutettuihin tuloksiin voimme olla tyytyväisiä, ja kokemuksemme tekevät mahdolliseksi alkuvaikeuksien voittamisen.

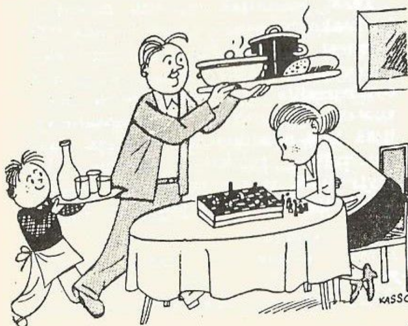
Nykypäivien unkarilainen karikatyyritaide

Sisällötön ja dekadentti henki, karikatyyritaiteen aliarvioiminen ja olemattomat aineelliset edellytykset estivät suuressa määrin Unkarin karikatyyritaiteen kehittymistä aikaisemmin. Taiteilijat tulivat hädintuskin toimeen tilapäistöillään ja monet heistä olivat pakotettuja etsimään onneaan ulkomailla, jolloin useiden todellakin onnistui saavuttaa mainetta ja kunniaa (Miklás Vadász, Henrik Major, Marcel Vértes). Näytti siltä, että unkarilainen karikatyyritaide oli tuomittu pysähtymään ja että sille ei riittänyt sijaa kuvaamataiteessa.

Vapautuksen jälkeen tilanne muuttui kuitenkin yhdellä iskulla. Unkarin karikatyyritaide alkoi kehittyä uskomattoman nopeasti. Useina satoina tuhansina kappaleina ilmestyvä satiirinen viikkolehti "Ludas Matyi" kokosi ympärilleen lahjakkaat ja edistykselliset piirtäjät ja tarjosi heidän taiteensa kehittymiselle laajat mahdollisuudet. Unkarin karikatyyritaiteessa alkoi uusi aikakausi, se ei palvellut enää halpahintaista pilailua ja kaksimielistä huumoria, mitä porvaristo aikaisemmin oli pitänyt suorastaan itsetarkoituksena, vaan se sai oman sisällön. Taiteilijat tajusivat, mitä tietä heidän oli kuljettava: opittava ja opetettava, jotta kansa ymmärtäisi ja iloitsisi elämän kauneudesta, mutta samalla myös oppisi näkemään sisäiset ja ulkoiset vihollisensa, jotka halusivat palauttaa synkän menneisyyden.

Unkarilaiset taiteilijat eivät heti löytäneet oikeaa tietä. Heidän täytyi paljon kehittyä ideologisesti ymmärtääkseen, että karikatyyritaiteen on palveltava myös osaltaan elämää ja kehitystä. Suurta apua taiteellisten ja teoreettisten kysymysten selvittämisessä heille tarjosi neuvostoliittolaisen satiirisen "Krokodil"-lehden tutkiminen. Tämä lehti oli heidän esikuvanaan ja osoitti heille tietä myös käytännössä sisältöön ja muotoon nähden.

Mitä sisältöön tulee, oli näiden taiteilijain tärkeää tajuta vastuunalainen asemansa ja käyttää satiirin asetta siten, että he samalla edistävät yhteiskunnan edistyksellisten voimien kehitystä. Heidän oli tehtävä saavutetut tulokset kansalle tajuttaviksi, mutta samalla myös paljastettava salaa toimiva sisäinen vihollinen ja yhä hyökkäävämmin esiintyvän ulkoisen vihollisen vehkeilyt.

NAISTEN SHAKKITURNAUSTEN AIKANA:

— Lopeta jo, äiti, päivällinen on valmis!

(Ludas Matyi)

"Iso-Britannia on täyttänyt varusteluohjelmansa".

Ulkonaiseen muotoon nähden näiden taiteilijain oli ymmärrettävä, että karikatyyri ei voi olla formalistista "l'art pour l'art"-leikkiä, vaan että sen täytyy ilmetä realistisessa muodossa, jotta myös laajat kansankerrokset pystyvät sitä ymmärtämään.

Tehtävä voidaan kuitenkin ratkaista vain siten, että taiteilijalla on elävä yhteys elämään, ettei hän elä omassa eristäytyneisyydessään, vaan käy tehtaissa ja tuotanto-osuuskunnissa ja ammentaa sieltä aiheensa ja samalla oppii tuntemaan todelliset "kansantyypit". Unkarilaiset karikatyristit eivät esitä abstraktisia yksityistapauksia tai sattumia, vaan antavat läpileikkauksen todellisesta elämästä huumorin ja satiirin silmin katsottuna.

Unkarilaiset taiteilijat eivät luoneet yhteyttä suurin joukkoihin vain lehdistön välityksellä vaan myös muissa muodoissa. Suurten juhlakulkueiden ja mielenosoitusten aikaan on valtavilla karikatyyrikuvilla koristettu katu tuttu näky. Sen lisäksi he järjestävät näyttelyjä, eikä ainoastaan pääkaupungissa vaan — kiertävien näyttelyjen muodossa — myös maaseudulla. Parhaat karikatyristit lähettävät näyttelyihin edustavia töitään. Näyttelyjen jättiläismäinen yleisömäärä osoittaa, että Unkarin kansa tuntee nämä taiteilijat omikseen ja seuraa kiinnostuksella heidän taiteellista toimintaansa. Myös ulkomaalaiset lehdet käyttävät mielellään unkarilaisten taiteilijain piirroksia, ja taiteilijat itse tutkivat innokkaasti kansandemokraattisten maitten ja lännen edistyksellisten lehtien piirroksia ja oppivat niistä paljon.

Muutamia eteviä taiteilijoita on syytä mainita myös nimeltä, ennenkaikkea Unkarin karikatyyritaiteen vanha mestari Antal Gáspár sekä Munkácsy-taidepalkinnon saaneet taiteilijat Jolán Szilágyi ja József Szürszabó. Kärkijoukkoon kuuluvat lisäksi Ernö Zorád. Tibor Toncz, Jenö Pályi, Károly Sándor, Gizi Szegö ja Sándor Gerö,

Nuoren polveen kuuluu erittäin paljon lupaavia kykyjä. Nämä taiteilijat ovat alkaneet työnsä vasta vapautuksen jälkeen ja saavuttaneet jo huomattavaa taiteellista menestystä. Heistä mainittakoon ensi sijassa Tibor Kaján, Anna Vasvári, István Hegedüs, László Réber ja György Várnai. Réber ja Várnai puuhailevat erikoisesti piirrettyjen filmien parissa.

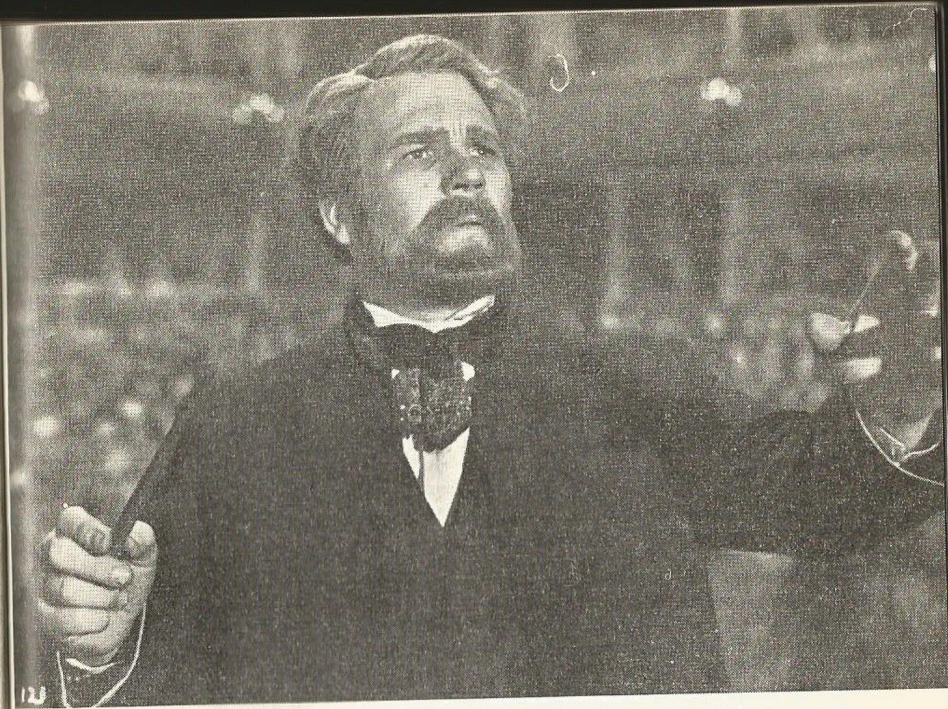
Unkarin taidepolitiikka antaa täyden kunnian taiteelliselle yksilöllisyydelle. Jokaisella taiteilijalla on oma tunnusomainen tyylinsä, jonka sävyttämä hänen taiteensa on, oma esitystapansa ja persoonallinen huumori, ja juuri tämä monitahoisuus on Unkarin karikatyyritaiteen vahva puoli. Muotojen yhtenäistäminen on Unkarissa yhtä käsittämätöntä kuin aiheitten kaavamaisuus. Unkarilaiset piirtäjät tietävät, että heidän tehtävänsä on kohottaa kansan makua ja kulttuuritasoa sekä laajentaa arkielämän näköpiiriä. Elämä tehtaissa, työ tuotanto-osuuskunnissa, työkilpailut, byrokratia, porvarilliset jäännökset, kirjallisuus, taide, urheilu, liikennelaitos, opetus, perhe-elämä, kulakit ja kirkollinen taantumus tarjoavat heille yhtä paljon mahdollisuuksia hauskaan ja satiiriseen kuvaukseen kuin konsanaan amerikkalaisen imperialismin paljastaminen, fasismin henkiinherättäminen monissa kapitalistisissa maissa, Titon "rooli", siirtomaakansojen taistelu jne.

Kasvavat vaatimukset ovat antaneet Unkarin karikatyyritaiteelle uutta väriä. Usein käytetään tässä taidemuodossa vanhaa "genre"-kuvausta, jolloin päämääränä ei ole esittää groteskia karrikointia, vaan kuvata iloisen lämpimästi jokapäiväisen elämän pikkutapahtumia. Karikatyyritaiteilijain tehtävänä on myös luoda positiivisen sankarin, sosialismia rakentavan ja kapitalismia vastaan taistelevan työläistyypin hahmo. Tämän tehtävän ratkaisu vaatii syvällistä taiteellista työtä, mutta myös varmaa kynää.

Jatkuvan kehityksen karikatyyritaiteen alalla turvaa taideliiton puitteissa toimiva karikatyristi-jaosto, jonka jäsenet kokoontuvat säännöllisesti keskustelemaan ja kuulemaan esitelmiä. He taistelevat vanhentunutta käsitystä vastaan, jonka mukaan karikatyyritaide muodostaa kuvaamataiteessa jonkinlaisen toisarvoisen taidemuodon, mikä käsitys entisen järjestelmän aikana oli aivan yleinen. Päinvastoin he puolustavat kantaa, että se on olennainen osa graafillista taidetta.

Unkarilaiset karikatyyritaiteilijat ovat tietoisia siitä, että ainoastaan hellittämätön, huolellinen työ, perusteellinen opiskelu ja yhä vaikeampien ja vaativampien tehtävien ratkaisu voi turvata heidän jatkuvan kehityksensä. Senvuoksi on valmiiden piirrosten yhteisestä arvostelusta — usein taidehistorioitsijain johdolla — tullut säännöllisesti toistuva tapa. Taiteilijat voivat ottaa oppia kritiikistä, kehittyä edelleen ja täydentää tietojaan.

Unkarin kansantasavalta on myös luonut aineelliset edellytykset taiteellisten voimien täydelle kehittymiselle. Taiteilijat ovat nykyään — päinvastoin kuin aikaisemmin — jo kaikki palkattuja työntekijöitä, ja heidän ansionsa on turvattu työehtosopimuksella. Heillä on käytettävissään riittävästi vapaa-aikaa ja mahdollisuus harjoittaa tyyppitutkimuksia. Jos joku haluaa syventyä aivan erikoisesti tehtäväänsä hän voi lähteä Sárospatakin luovien taitelijain "kotiin". Tuossa ihanassa linnassa hän voi täysin huolettomana ja ilmaiseksi elää viikkokausia yksinomaan taiteelleen.

Kohtaus unkarilaisesta Erkel-elokuvasta, joka saapuu myös Suomeen.

Páer Halász:

Elokuva Erkelin elämästä

"Antaa mykille ääni, antaa kansalle laulu ja valaa säveliksi Unkarin kansan, koko kansakunnan suuret tunteet . . ."

Tämä ajatus syntyi Ferenc Erkelissä vuonna 1837, sinä yönä, jolloin Lajos Kossuth vangittiin, vietiin vankityrmään, ja "mykkä kansa" karvaasti tuntien voimattomuutensa pui kahlehdittuja nyrkkejään Wieniin päin. Ajatus syntyi epävarmana, empien ja etsien tietä: mitä voisi tehdä, millä voisi saksalaisen teatterin orkesterinjohtaja innostaa kansaa silloin, kun väkivalta rautakourin puristaa hengiltä kaiken kansallisen pyrkimyksen, kun teatterin lavalla jokapäiväistä kuultavaa ovat "Vestan neitsyt", "Asepuku", "Svajcerin perhe" ja muut näihin verrattavissa olevat musiikki-

kappaleet. Mutta ajatus syntyy 28-vuotiaassa orkesterinjohtajassa, eikä se anna hänelle rauhaa koko hänen pitkän, 86-vuotisen elämänsä aikana: antaa mykille ääni ja musiikin voimalla käydä taistelua suurten, humaanisten aatteitten voittokulun puolesta.

"Erkel"-nimisen uuden unkarilaisen elokuvan toiminta alkaakin oikeastaan tästä heräämisestä kutsumukseen, niistä dramaattisista hetkistä, jolloin Paulinen aariaa johtava Erkel näki silmiensä edessä koko kansan murhenäytelmän ja sisäinen ääni alkoi yhä vaativammin käskeä häntä kertomaan musiikissa Unkarin kohtaloista. Niin hän sitten alkoikin etsiä uutta tietään, kävi käsiksi Béni Egressyn librettoon "Mária Báthory" hapuillen näin unkarilaista oopperaa kohden. Kuinka monet suhtautuivatkaan hänen aikomukseensa epäröiden, aliarvioiden ja pilkaten. Länsimaisen oopperan yksinoikeutta julistavat ja siihen uskovat musiikkimiehet ja kriitikot takertuivat jo hänen ensi yrityksiinsä ja koettivat saada Erkelin epävarmaksi. Mutta Erkel jätti saksalaisen teatterin ja astui Pestin unkarilaisen teatterin palvelukseen. Tämän uuden teatterin orkesterista kajahtivat ensi kerran ilmoille "Mária Báthoryn" alkusoiton sävelet.

Ooppera otettiin vastaan sekavin tuntein. Katsomossa taputettiin kohteliaasti käsiä, ja mikä eniten ihmetytti Erkeliä, kiitos ja tunnustus kaikuivat jopa sieltäkin, mistä hän sitä vähiten odotti ja toivoi, ivailijoitten ja epäilijöitten leiristä. Franck, saksalaisen teatterin johtaja, onnitteli sydämellisesti: "Eläköön, herra Erkel, tämän kappaleen olisin itsekin mielelläni esittänyt." Ja Charles Turányi, jonka unkarilaisuutta hänen ristimänimensä hyvin luonnehti, sanoi: "Bravo, mon cher ami, oopperanne edustaa kauneimpia italialaisia perinteitä." Erkel ponnahti pystyyn juhlapöydän ääreltä ja katkerana kielsi oman teoksensa, joka muistutti "vain itävaltalaisen sotilaan matka-arkkuun maalattuja tulppaaneja".

Tapahtumat seuraavat toisiaan nopeassa tahdissa: hän kohtasi Ferenc Lisztin, jolloin Lisztissä syntyi ajatus yhteisestä matkasta. Hän pyysi Erkeliä mukanaan Wieniin ja Pariisiin, jotta he yhdessä toimisivat unkarilaisuuden lähetteinä ja puoltajina suuressa maailmassa. Aluksi Erkel vastusti, epäröi sitten ja suostui kutsuun. Hän lähti Lisztin kanssa matkalle Wieniin laukussaan Béni Egressyn uusi libretto "Hunyadi László". Matkan varrella hän joutui hirvittävän kohtauksen silminnäkijäksi. Näky oli kaamea, mutta jokapäiväinen: keisarin santarmit veivät unkarilaisia nuorukaisia pakolla sotilaiksi, vieraan maan palvelukseen... Seuraa eräs filmin vaikuttavimpia, dramaattisimpia kohtauksia: — Erkel seisoo tien varrella olevan majatalon ikkunassa. On pimeä yö, salamat välähtelevät, sataa rankasti, ukkonen jyrisee. Tuuli lehteilee pöydällä olevan "Hunyadi Lászlón" librettoa. Nuori mies pakenee santarmien käsistä, kivääri paukahtaa ja karkuri vaipuu kuolleena maahan. Nuorukaisen äiti ryntää hänen luokseen ja kumartuu kuolleen ylitse... Erkel peräytyy kauhistuneena ikkunasta... hän tuijottaa libreton avoinna olevalle sivulle, jossa on otsikko "Kuninkaan vala"... Ja myrskyisenä, salamoitten ja ukkosenjyrinän täyttämänä yönä syntyivät "Hunyadi Lászlón" syyttävät kapinoivat sävelet. Seuraavana aamuna Erkel sanoi hyvästit Lisztille ja palasi Budapestiin säveltämään "Hunyadi Lászlóa".

"Hunyadi László" esitettiin ensi kerran oopperan lavalla, ja sen menestys oli valtava. Keisarillisten upseerien ja unkarilaisten ruhtinaitten kädet puristuivat nyrkkiin, mutta itse unkarilaisten kasvoille oli noussut toivon, kiitoksen, tunnustuksen ilme. Viimeisen näytöksen jälkeen väliverho

laskeutuu, katsomossa vallitsee jähmettynyt hiljaisuus. Erkel seisoo orkesterinjohtajan korokkeella kasvot hiessä. Hiljaisuus syvenee. Silloin räjähtävät katsomosta alkuvoimaisina suosionosoitukset.

Filmin tapauksien rytmissä on kiihtymystä ja huohotusta. Siinä on tiivistettynä kapinan valtava intohimo ja kukistumisen jälkeinen tyhjä hiljaisuus. Erkel tunsi, että hänen elämänsä oli enää pelkkää toivottomuutta, koska se, minkä vuoksi hän oli elänyt ja työskennellyt, oli lopussa. Tähän kolkkoon toivottomuuteen saapuivat pelastuksena Báni Egressyn terveiset: Erkel lähti tapaamaan häntä piilopaikkaan, erääseen maalaiskylään, jossa Egressy oli "maan alla." Tältä matkalta Erkel palasi kotiin "Bánk Bánin" libretto mukanaan, ja jälleen seurasi luomisen onnellisen hurmion aika. Tiborcin valitus väreilee pianon koskettimilla. Bánkin metallinsointuinen ääni kaikuu... kansa kokee ylösnousemuksen ja alkaa uuden elämän musiikissa, tie häviöstä ja tuhosta on avautunut ja taistelu odottaa.

"Erkel" on Unkarin elokuvateollisuuden huomattavimpia voittoja. Gábor Thurzó ja István Békkefi ovat laatineet elokuvan käsikirjoituksen. Näytelmäkirjailija Péter Bacsó on ratkaissut erikoisen vaikean tehtävän: hän on koonnut tapahtumien, musiikin ja historian rinnakkain kehittyvän, monihaaraisen juonen. Kennessey on sovittanut elokuvaan musiikin. Tämän tapaisissa elokuvissa on aina tarjolla vaara, että draama hajoaa episoodeiksi ja ihmiskohtalon kokonaisuuden korvaa mosaiikkimaisuus. Tässä filmissä hahmojen muotoileminen on onnistunut erinomaisesti, ja ansio siitä lankeaa Márton Keletille, Kossuth-palkinnon saaneelle ohjaajalle. "Erkel"-elokuva merkitsee erikoisen suurta kehitystä unkarilaisten elokuvataiteilijoitten esittämiskyvyissä ja myös siinä, että aina välillä oopperan lavalle siirtyvä toiminta pysyy todellisena ja elävänä taiteena. Vuoropuhelut ja musiikki ovat tiivistyneimmillään juuri polttopisteissä, elokuvan jännitys- ja ratkaisukohtia lähestyttäessä kiihtyvä toiminta ei hetkeksikään herppa. Suurissa oopperakuvaelmissa on elämää ja liikettä, eikä niillä koskaan tunnu olevan keinotekoisen liitteen luonnetta.

"Erkelinä" Sándor Pécsi on saavuttanut erään näyttelijäuransa uuden virstanpylvään. 28-vuotiaan Erkelin tie 83-vuotiaaksi säveltäjävanhukseksi koettelee suuresti taiteilijan lahjoja henkilökuvauksessa. Mainittakoon vain eräs elokuvan kohtaus: Erkel tulee kiihtyneenä kahden pikkupoikansa kanssa kotiin koulun lopettajaisista, missä lapset ovat hyvästelleet vanhan kouluvuoden Itävallan kansallishymnin sävelillä. Hän kulkee katuja pienten poikiensa kädet omissaan. Hänen kasvonsa ovat synkät ja kiihtyneet... hänessä syntyvät Unkarin kansallishymnin sävelet. Askeleet kiihtyvät nopeammiksi, hymni aloittaa jättiläismäisen painin Itävallan kansallishymnin sävelten kanssa. Hän juoksee, lapset kiirehtivät säikähtäneinä hänen vierellään. Erkelin katse tuijottaa etäisyyteen, hän kiirehtii, juoksee... luomisen hurmio, suurtyön ihana elämys ajaa häntä eteenpäin... Sándor Pécsi elää nämä hetket unohtumattomalla tavalla ja tekee ne meille jokaiselle todelliseksi elämykseksi. Mutta Márton Keletin ohjauksen ansiota on, ettei Pécsi jää elokuvan ainoaksi etevästi luonnehdituksi hahmoksi. Miklós Gábor. Andor Ajatai, Eva Szörényi, Zoltán Várkonyi, József Bihari, Lajos Mányai ja etevät unkarilaiset oopperalaulajat Mária Gyurkovics, Endre Rószler, Mihály Székely, Júlia Osváth ja Tibor Udvardy ovat omalta osaltaan loistavilla näyttelijä- ja laulusuorituksillaan olleet luomassa "Erkeliä", joka Karlovy Varyn suurilla elokuvajuhlilla sai musiikkielokuvien "Olympia"-suurpalkinnon ja maailmanmaineen.

UNKARILAISET KAUNOLUISTELIJAT VALMISTAUTUVAT KILPAILUIHINSA

Aikaisemmin kaunoluistelijat lopettivat harjoittelunsa talven päätyttyä ja asettuivat lepäämään seuraavaan kilpailukauteen asti ajattelemattakaan luistelua. Tällainen ei enää vastaa nykyaikaisen urheilun vaatimuksia. Vaikka kevät saapuukin, eivät kaunoluistelijat lopeta harjoittelua, vaan valmistautuvat tulevaa kilpailukautta varten.

He alkavat työnsä keskustelemalla kuluneen kauden kokemuksista ja määrittelemällä, missä heidän virheensä piilevät, mitä olisi parannettava ja miten havaitut puutteet voitaisiin poistaa.

Kevään ja kesän kaunoluistelijat viettävät harrastamalla säännöllisesti sopivia urheilulajeja.

Tähän aikaan valitaan myös musiikki ja suurin piirtein myös vapaavalintaiset liikkeet seuraavaa kilpailukautta varten. Tärkeintä musiikin valinnassa on, että se on lennokasta, soinnukasta ja rytmillistä.

Unkarilaisten kaunoluistelijain varsinainen valmennus alkaa syys-lokakuussa, siis jo ennen jääkauden alkua. Yleensä he ottavat balettitunteja kahdesti viikossa oppiakseen perusteellisesti kauniit, taiteelliset vartalon-, käden- ja jalanasennot. Sen lisäksi he harrastavat voimistelua ja yleisurheilua. Voimistellessaan he harjoittelevat jääliikkeitä, joita voidaan suorittaa myös "kuivalla maalla", ts. erilaisia piruetteja, hyppyjä ja pariliikkeitä.

Tämän jälkeen seuraa kausi, jolloin kaunoluistelijat yrittävät päästä "kuntoon". Valmennus tapahtuu nyt pääasiassa itse jäällä. Alussa kuuluu valmennusohjelmaan vain puolituntia pakollisia liikkeitä ja puolituntia vapaaliikkeitä päivässä, mutta päivä päivältä harjoitusajat pitenevät 4—5 tuntiin. Loppuaikana kaunoluistelijat yleensä käyttävät 2—3 tuntia pakollisiin ja 1—2 tuntia vapaaliikkeisiin.

Harjoitus aloitetaan "verryttelyllä". Tavallisesti siihen kuuluu 20 minuutin kevyt voimistelu ja hengitysliikkeet. Tämän jälkeen luistelijat suorittavat perusliikkeet, joista kaikki pakolliset kuviot muodostuvat. Senjälkeen seuraa vuoron perään "piirretyn" kahdeksikon suorittaminen toisella jalalla ja vastaavasti taaksepäin toisella jalalla. Kilpailijat kiinnittävät suurta huomiota näihin molempiin kuvioihin, sillä muodostavathan ne tärkeän perusmuodon.

Perusharjoitusten jälkeen tulee muiden kuvioiden vuoro. Senjälkeen pidetään tavallisesti tunnin tauko, jota seuraa vapaaliikkeitten harjoittelu. Tämä aloitetaan kevyellä luistelulla, minkä jälkeen luistellaan pari kolme kierrosta. "Verryttelyn" jälkeen siirrytään vapaaluistelun yksityiskohtien muokkaamiseen. Ensin harjoitellaan yksityisiä kuvioita erikseen. Luistelijat suorittavat mm. Axel-Paulsen-hypyn, Rittberger-hypyn ja harjoittelevat piruetteja ja nostoja. Senjälkeen he suorittavat kuvioliikkeitä edelleen tanssiaskelten yhteydessä ja lopuksi

Sisarukset László ja Marianne N a g y.

Kaunoluistelijakolmikko Eva S z ö l l ö s i, Marianne N a g y ja Eszter J u r e k harjoittelemassa.

koko sarja luistellaan musiikin säestyksellä kolme tai neljä kertaa viikossa. Valmennuksen jälkeen päivän työ päätetään rentoutumisella.

Ajanjaksoa, jolloin kilpailijat pääsevät kuntoon, seuraa toinen, jolloin päätarkoituksena on kunnon säilyttäminen. Tämä on kilpailujen aikaa, ja tällöin valmentajan työ on kaikkein vaikeinta. Työ on kuitenkin jo vapaampaa, kukin työskentelee fysiikkansa mukaan, ts. vahvemmat kilpailijat enemmän, heikommat vähemmän.

Tällä tavoin harjoitellaan kilpailukauden loppuun saakka. Silloin seuraa neljäs jakso, joka omistetaan "täydennyslajeille". Aluksi olisi vielä suoritettava jäällä jälkivalmennusta, mutta aikaisen jäänsulamisen takia siihen ei useimmiten ole mahdollisuuksia. Senvuoksi tämä jakso aloitetaan 3—4 viikon rentoutumisharjoituksilla. Tämä harjoitus, joka tavallisesti tapahtuu jo jäättömänä aikana, vähentää työtä yhä enemmän ja enemmän, jotta elimistö vähitellen mukautuisi kevyempiin ponnistuksiin kesäaikana.

Unkarilaiset kaunoluistelijat ovat neuvostoliittolaisten urheilijain kokemusten perusteella itsekin todenneet, että huomattavia tuloksia voidaan saavuttaa ainoastaan silloin, kun kevättä ja kesää ei jätetä hyödyttömästi käyttämättä. Neuvostoliitossa saatuihin kokemuksiin perustuen he ovat myös laatineet koko vuosiohjelmansa, millä taas on suuri osuus siihen, että he ovat voineet saavuttaa hyviä tuloksia.

Luistelutaidon aakkosia oppimassa: lasten luistinradoilla Unkarissa on usein puinen koroke äitejä varten, jotka tukevat pienokaisiaan näiden ottaessa ensi askeleitaan liukkaalla jäällä.

NAISTEN NURKKA

KAKSI UNKARILAISTA RUOKALAJIA

Hyvä päivällinen

Unkarilainen keittiöhän on tunnustetusti maailman parhaita, mutta valitettavasti silti melko tuntematon täällä Suomessa. Haluamme senvuoksi antaa ohjeet kahta ruokalajia varten, jotka eivät kuitenkaan ole liian voimakkaita suomalaisille. Nämä ovat unkarilaiseen tapaan valmistettu lihakeitto ja unkarilaisten "turós tèszta", so, "nuudeleita" piimäjuuston kera. Unkarilainen perheenemäntä tekee itse nuudelit — silloin ne ovat tuoreempia ja parempia, mutta nykyään on jo ollut saatavissa valmiitakin pakkauksia; voimme myös käyttää tarkoitukseen tavallista spaghettia. Piimäjuustoa on myös ollut valmiina kaupoissa, mutta sen valmistaminen kotonakin on helppoa.

Tässä ohjeet (4 henkilölle laskettuna):

LIHAKEITTO MAKSAPYÖRYKÖIDEN KERA.

3/4—1 kg keittolihaa, ei liian laihaa,
Lisäksi kernaasti ydinluuta,

Keittoon:

vettä
3—4 porkkanaa
2 palsternakkaa
1 pieni keltainen sipuli
15 pippuria
persiljaa
suolaa

Pyöryköihin:

100—150 gr maksaa
1 muna
persiljaa
suolaa, hien. maustepippuria
korppujauhoa
sipulia
rasvaa,

K e i t t o: Liha leikataan palasiksi ja pannaan kylmään veteen, missä se saa kiehua. Jos se on sitkeää, se saa kiehua jonkin aikaa, ennenkuin paloitellut porkkanat ja palsternakat, kokonainen sipuli, pippurit, suola ja persilja lisätään. Kun liha tuntuu murealta, liemi siivilöidään erilleen ja porkkanat ja palsternakat pannaan siihen takaisin (liha tarjotaan jonakin toisena päivänä — unkarilaisittain tomaattikastikkeen tai suomalaisittain piparjuurikastikkeen kera.) Pyörykät pannaan keittoon ja se tarjotaan höyryävän kuumana.

P y ö r y k ä t: Maksa leikataan hienoksi. Suola, munankeltuainen, hienoksihakattu persilja, maustepippuri ja hienonnettu sipuli sekoitetaan joukkoon. Munanvalkuainen vatkataan korppujauhon ja rasvan kanssa ja sekoitetaan taikinaan, josta tehdään pyöryköitä. Ne saavat kiehua vähän aikaa keitossa.

"TUROS TESZTA"

1/2 kg 'nuudeleita' (tai spaghettia)
vettä
suolaa
1/2 kg piimäjuustoa tai 2 litraa piimää
50 g voita
1/4 l kermapiimää
100 g savustettua silavaa.

Nuudelit saavat kiehua pehmeiksi suolatussa vedessä. Sillä välin valmistamme juuston. Piimä saa hiljalleen kiehua, kunnes se juoksettuu, jolloin hera siivilöidään. Voi sulatetaan kattilassa, nuudelit lisätään, samoin juusto ja 2 dl kermapiimää. Sekoitetaan hyvin. Maustetaan suolalla, jos halutaan. Sekoitus pannaan vadille, ja loput kermapiimästä kaadetaan päälle. Pieniksi kuutioiksi leikattu silava paistetaan kovaksi ja sirotellaan pinnalle. Valmista tarjottavaksi.

LYHYESTI UNKARISTA

UNKARILAISET VALTUUTETUT SELOSTAVAT ERI PUOLILLA MAATA WIENIN RAUHANKONGRESSIN TYÖTÄ. Wienissä pidettyyn kansojen rau- hankongressiin osallistuneet unkarilaiset valtuutetut jatkavat selostusmatkojaan eri puolilla maata. Kaupunkien ja kylien työtätekevä väestö seuraa suurella mielenkiinnolla heidän selostuksiaan. Näistä rauhankokouksista mainittakoon erikoisesti Szegedissä, Unkarin suuren tasangon keskuksessa järjestetty selos- tustilaisuus. Szegedin kansallisteatterin suuri juhlasali oli ääriään myöten täynnä yleisöä, ympäristön talonpoikia, ylioppilasnuorisoa ja professoreja, jotka kaikki olivat saapuneet kuulemaan Wienistä palanneen, kaksi kertaa Kossuth- palkinnon saaneen akateemikon, Elemér Szádeczky-Kardossin selos- tusta. Tämä unkarilainen ei ainoastaan kertonut kongressin päätöksistä, vaan kuvaili myöskin Wienin tiedemiespiireissä saamiaan vaikutelmia. erikoisesti näiden piirien edistyksellisimpien edustajien asennetta. Kossuth-palkinnon saa- nut akateemikko Lajos Jánossy, kansainvälisesti tunnettu kosmillisen säteilyn tutkija on selostanut Wienin rauhankongressin työtä eräässä Budapestin tek- nillisessä yliopistossa järjestetyssä rauhankokouksessa.

Rakenteilla olevassa Sztálinvárosin kaupungissa, Unkarin suurimmassa uudessa rauhanluomuksessa kokoontui koko väestö kuulemaan rauhanvaltuutettu Erzsébet Ráczin, erään nuoren sztálinvároslaisen stahanovilaisen selostusta matkasta.

Myös Unkarin lakimiesten liitto on yhtynyt aktiivisena Unkarin rauhanliik- keeseen. Liitto järjesti hiljattain tilaisuuden, jossa István Kováes, liiton pääsihteeri ja demokraattisten lakimiesten kansainvälisen liiton sihteeri selosti Wienin tapahtumia.

Länsi-Unkarissa sijaitsevassa Györin kaupungissa ovat useat tuhannet rau- hantaistelijat — työläiset, talonpojat ja sivistyneistön edustajat — olleet kuule- massa rauhanvaltuutettu kirjailija Ferec Karinthyn selostusta.

UNKARILAISTEN URHEILIJAIN MENESTYS kaunoluistelun Euroopan mestaruuskilpailuissa. Länsi-Saksassa sijaitsevassa Dortmundin kaupungissa järjestettiin vuoden 1953 kaunoluistelun Euroopan mestaruuskilpailut, joihin osallistui myös unkarilaisia urheilijoita. Nagyn sisaruspari sai loistavalla suorituksellaan toisen sijan englantilaisten Nicksin sisarusten jälkeen. Kilpai- luissa totesivat useat tunnetut asiantuntijat, mm. sveitsiläinen Kirchhof ja itä- valtalainen Kuharz, että Nagyn sisarukset olivat aivan omaa luokkaansa ja olisivat erittäin hyvin ansainneet ensimmäisen sijan. Myöskin yleisö osoitti erikoista suosiota unkarilaisille.

UUSI ENNÄTYS PIKALUISTELUSSA. Nuoret unkarilaiset pikaluistelijat käyttävät ahkerasti hyväkseen luistelukauden suomia mahdollisuuksia. Unka- rissahan luistelukausi on suhteelliset lyhyt, mutta kilpailuja silti runsaasti. Pikaluistelijatar Mária Földváry-Boèr voitti aivan äskettäin kaksi uutta Unkarin ennätystä. 1500 metrin matkalla hän saavutti ajan 2 minuuttia 55,6 sekuntia ja 500 metrin matkalla ajan 55,5 sekuntia, jotka molemmat ovat uusia ennätyksiä.

NÄYTTELY "URHEILU UNKARISSA" on — Wienissä saavuttamansa suuren menestyksen jälkeen — ollut esillä myöskin Grazissa ja Leobenissa.

NYRKKEILYN KEHITYS BUDAPESTISSA. Viime vuoden aikana nyrkkeily- harrastus levisi hyvin huomattavasti Budapestissa. Vuoden 1952 aikana tämä urheiluala sai nimittäin Budapestissa 590 nuorta harrastajaa. Myös valmentajien ja kilpailujen johtajien lukumäärä on huomattavasti noussut. Nyrkkeilyvalmen- tajia on Budapestissa tällä hetkellä 126.

UNKARIN JA NEUVOSTOLIITON YSTÄVYYDENKUUKAUSI. Helmikuun 18 päivänä tuli kuluneeksi viisi vuotta siitä, kun Unkarin ja Neuvostoliiton kesken solmittiin molemminpuolinen ystävyys-, yhteistyö- ja avunantosopimus. Sen- vuoksi Unkarin ja Neuvostoliiton ystävyyskuukausi on tänä vuonna erikoisen suuri juhla Unkarin työtätekeville: onhan Neuvostoliitto antanut Unkarille erittäin huomattavaa tukea maan rakennustyössä. "Neuvostoliitto suo meille apua uudenaikaisimpien teollisuuslaitostemme rakentamisessa, se antaa meille parhaat koneensa ja uusimmat valmistusmenetelmänsä, sekä, mikä ei suinkaan merkitse vähempää, antaa meidän käytettäväksemme parhaat tiedemiehensä ja aktivistinsa", kuten Mátyás Rákosi on lausunut. "Unkarin kansandemokra- tian menestyksen eräs ratkaiseva tekijä on juuri tämä monipuolinen ystävälli- nen apu, josta emme voi olla kyllin kiitollisia Neuvostoliitolle ja miehelle, jolta tämän apu useammin kuin kerran on henkilökohtaisesti lähtenyt, itse toveri Stalinille." 17. päivänä helmikuuta, alkaneen ystävyyskuukauden aattona, ko- koontui Unkari-Neuvostoliitto Seuran II. kansallinen kongressi. Kongressin valtuutettujen, tuotannon johdossa olevien stahanovilaisten, Neuvostoliitossa saatuja kokemuksia menestyksellisesti käyttävien maataloustyöntekijäin, etevien tiedemiesten, taiteilijain jne. selostuksista Unkarin kansa saattoi nähdä Unkarin ja Neuvostoliiton keskeisen ystävyyden tärkeimmät tulokset kaikilla teollisuu- den, maatalouden, tieteen ja kulttuurin aloilla. Kongressiin oli myös kutsuttu neuvostokansan edustajia, kansandemokraattisten maiden valtuutettuja ja länsi- maiden vastaavien seurojen edustajia.

STALINGRADIN VOITON 10-VUOTISPÄIVÄ. Helmikuun 2. päivänä muisti koko Unkarin kansa ja lehdistö, että tasan kymmenen vuotta sitten päättyi eräs maailmanhistorian suurimpia taisteluja, Stalingradin taistelu neuvostokansan ja neuvostoarmeijan loistavaan voittoon. "Szabad Nép" kirjoitti pääkirjoituksessaan otsikolla "Stalingradin voitto" mm. seuraavaa: "Tänä päivänä tervehdimme myös me unkarilaiset yhdessä maailman muiden kansojen kanssa koko sydä- mestämme Stalingradin sankarikaupunkia ja sen asukkaita. Yhdessä muiden kansojen satojen miljoonien ihmisten kanssa tervehdimme myös me kiitollisuu- della ja kunnioituksella neuvostokansaa, joka Suuressa Isänmaallisessa sodassa suoritti ihmiskunnalle korvaamattoman palveluksen ja joka tälläkin hetkellä ra- kentamalla voittoisasti kommunismia ja puolustamalla järkkymättä rauhaa tekee ihmiskunnalle mittaamattomia palveluksia."

UNKARIN KANSANTASAVALLAN JA SAKSAN DEMOKRAATTISEN TASA- VALLAN KESKEISEN TAVARANVAIHTOSOPIMUKSEN ALLEKIRJOITTA- MINEN VUODEKSI 1953. Ystävällisessä hengessä pidettyjen ja molempien mai- den taloudellisia tarpeita tyydyttävien neuvottelujen jälkeen allekirjoittivat Un- karin kansantasavallan ja Saksan demokraattisen tasavallan valtuutetut tammi- kuun 31. päivänä näiden maiden keskeisen pitkäaikaisen tavaranvaihtosopimuksen pohjalla vuoden 1953 täydennyspöytäkirjan.

KOSSUTH-JUHLA ENGLANNISSA. Englantilais-unkarilainen ystävyysseura

Kronikkaa seurassa tapahtuneesta

SUOMI-UNKARI SEURAN III VARSINAINEN VUOSIKOKOUS pidettiin Helsingissä sunnuntaina 15. 2. 1953 Ry. Koiton kerhosalissa. Kokouksen avasi seuran puheenjohtaja maist. Ele Alenius selostaen puheessaan ystävyysseurojen yleistä merkitystä kansojen lähentämisessä toisiinsa. Puhuja totesi, miten Suomi-Unkari Seuran — kuten muidenkin ystävyysseurojen — tehtävänä on levittää oikeita tietoja kansojen elämästä, hälventää vääriä epäluuloja ihmisten mielistä ja auttaa kansalaisia suhtautumaan oikein vieraisiin kansoihin. Kansainvälistä solidaarisuutta ajava ystävyysseura ei voi olla tarkoitukseton yhteisö, vaan rauhan hengessä toimiessaan sillä on oma tehtävänsä tasa-arvoisen ja inhimillisemmän maailman luomisessa.

Alkutoimenpiteiden jälkeen kokouksen puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti toiminnanjohtaja Jaakko Kivi ja sihteeriksi kutsuttiin seuran sihteeri Toivo Salonen.

Toimintakertomuksen kohdalla todettiin, että seuran toiminta on huomattavasti laajentunut ja monipuolistunut. Tällä hetkellä Suomi-Unkari Seurassa on pääseuran lisäksi 4 alaosastoa: Tampereen, Turun, Kemin ja Lahden alaosastot, joissa yhteensä 1.027 jäsentä.

Erikoista väriä seuran toiminnalle antoi olympialaisten aikana maassamme vieraillut 300 henkilöä käsittävä Unkarin olympiajoukkue, joka loistavasti

---

järjesti juhlan lontoolaisessa Unity-teatterissa Lajos Kossuthin, vuoden 1848 Unkarin vapaustaistelun johtajan muistoksi.

UNKARIN LEHDISTÖN PÄIVÄ. Helmikuun 1. päivänä 1953 vietettiin Unkarissa lehdistön päivää toisen kerran. Tämä päivä on Unkarin lehdistölle tärkeän historiallisen tapahtuman vuosipäivä: 1. päivänä helmikuuta vuonna 1942, fasistiherruuden vuosina ilmestyi ensi kerran Kommunistisen puolueen illegaalinen lehti ''Szabad Nép'' taistellakseen lehdistön rintamalla Unkarin kansan vapautuksen puolesta. Maan kaikki lehdet kirjoittivat tämän päivän merkityksestä. ''Tällä hetkellä ottaa vapautetun kansan lehdistö'', näin kirjoittaa ''Szabad Nép'', Unkarin Työtätekevien puolueen pää-äänenkannattaja, ''aktiivisesti osaa maan sosialistiseen rakennustyöhön. Nyt ilmestyy maassamme 22 päivälehteä sekä 38 Budapestissa ja maaseudulla painettua viikkolehteä, minkä lisäksi on vielä lukemattomia kuukausittain tai neljännesvuosittain ilmestyviä lehtiä ja aikakausjulkaisuja. Milloinkaan aikaisemmin ei maassamme ole luettu niin paljon lehtiä kuin nyt! Lehdistön työtätekevien velvollisuus on tajuta suuri vastuunsa ja tärkeä osuutensa kansamme kasvattamisessa.''

UNKARIN AMMATTILIITTOJEN XVIII. KONGRESSI. Ammattiliittojen keskusneuvosto päätti täysistunnossa kutsua koolle Unkarin ammattiliittojen XVIII. kongressin 27. päivänä helmikuuta 1953. Maan ammattiliittojen keskusneuvoston puhemiehistö on julkaissut kongressille annettavat päätösehdotukset ja kehoittanut ammattiliittojen jäseniä keskustelemaan ehdotuksista vielä ennen kongressia.

NUORTEN KOREALAISTEN TULO UNKARIIN. Unkarin työtätekevien puolueen ja Unkarin hallituksen kutsusta saapui Budapestiin helmikuun 1. päivänä 29 nuorta korealaista opiskelemaan pääkaupungin yliopistoissa.

edusti maataan kisoissa voittaen mm. 16 kulta-, 10 hopea- ja 16 pronssimitalia sekä saavuttaen kolmannen sijan kansojen välisessä kilpailussa.

Muusta toiminnasta mainittakoon, että seura ja sen alaosastot järjestivät vuoden kuluessa 16 elokuvanäytöstä, joissa kävi yleisöä 9.895 henkilöä. Seuran hallussa olevia unkarilaisia kaitaelokuvia esitettiin 82 tilaisuudessa. Näissä kävi 5.612 henkilöä. Tämän lisäksi toimeenpantiin erilaisia juhlia, illanviettoja, näyttelyjä ja tiedoitustilaisuuksia, joissa kaikissa kävi yhteensä 2.598 henkilöä. Seuran jäsenet pitivät puheita, esitelmiä, matkaselostuksia ja esittivät Unkaria kuvaavia rainoja 17.105 henkilölle.

Kun kokouksessa oli hyväksytty johtokunnan esittämä toiminta- ja tilikertomus, valittiin seuralle uusi johtokunta, jolloin seuran puheenjohtajaksi tuli uudelleen Ele Alenius ja johtokunnan jäseniksi Arthur Rönnqvist, Lajos Kovacs, Edvin Salonen, Matti Hyrske, Inkeri Aarika, Heikki Ilvesviita, Sirkka-Liisa Sormunen, Anita Jalo, William Keskinen, Frans Hänninen, Pentti Arola ja Toivo Salonen.

Kun vielä oltiin tutustuttu seuran toimintasuunnitelmaan sekä nautittu seuran tarjoamat kahvit, saatiin nähdä unkarilainen opetuselokuva ''Vuoren liikkuvat''.

TURUN OSASTON vuosikokous pidettiin Turussa Ol. Tarmolan ravintolassa 12. 2. 1953. Kokouksen avasi osaston varapuheenjohtaja Niilo Kavenius luovuttaen tämän jälkeen puheenvuoron seuran sihteeri Toivo Saloselle, joka lausui kokoukselle seuran tervehdyksen sekä selosti Suomi-Unkari Seuran toimintaa ja periaatteita.

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin hammasteknikko Yrjö Koskinen. Seurasi osaston toimintakertomus ja toimintasuunnitelma v. 1953, jotka hyväksyttiin. Osaston johtokuntaan valittiin toim. Niilo Kavenius, hammast. Yrjö Koskinen, opisk. Arvo Vuoristo, opisk. Pekka Raudasjoki, rva Anni Hannula, rva Sisko Nissi-Tuominen, vaatturi Jaakko Köpsi, rakennusm. Adolf Kajanto, autoilija Lasse Tamminen, toiminnanj. Oiva Ruusunen, uuttaaja Erkki Salminen ja rva Alina Koskinen.

Kahvinjuonnin jälkeen seuran sihteeri kertoi Unkarin kansan historiasta ja sen taistelusta vapautensa ja riippumattomuutensa puolesta. Lopuksi esitettiin unkarilainen elokuva ''Koneellistettua maataloutta''.

KEMIN OSASTON vuosikokous pidettiin Kemissä kaupungin virastotalossa 6. 2. 1953. Kokouksessa hyväksyttiin osaston toiminta- ja tilikertomukset sekä valittiin uusi johtokunta, jolloin puheenjohtajaksi tuli sosiaalitarkastaja Eelis Ollanketo ja jäseniksi rakennustarkastaja Olavi Nurmi, rehtori Aaro Muurainen, konttoristi Aura Sipola, dipl.ins. Gunnar Riskula, nuoriso-ohj. Olavi Viitanen, veturinkulj. Väinö Ruonala, liiketyöl. Kaarina Kukkonen, palopääll. Aarne Koskinen, myymälänhoit. Aaro Ahonen, konttoristi Kerttu Kumpumäki ja sosiaalitark. Mirjami Kotiranta.

Tammikuun 6 päivänä Kemin osasto järjesti l a s t e n j u h l a n Kemin työväentalossa. Ohjelma oli monipuolinen, pirteä ja pääasiassa nuorten itsensä suorittama. Erikoista ihastusta nuorisossa herätti j o u l u p u k i n ilmestyminen tilaisuuteen runsaine unkarilaisine lahjoineen. Ilmeisesti lapset olivat jo etukäteen saaneet tietää, että veljeskansamme on lähettänyt lahjoja Kemiin, koska tilaisuuteen saapui odottamattoman runsaasti nuorisoa. ''Joulupukki'' jakoi 140 lapselle unkarilaisen lahjan ja karamellipussin. Yleisö ja lahjan saaneet lapset lähettivät kiitos-adressin Unkarin kansalle ja sen kunnioitetulle johtajalle Mátyás Rákosille. Adressia seurasi lukuisia lasten omakätisiä piirroksia, joissa he kuvasivat Lapin luontoa, Lapin kansan elämää, rauhanliikettä ja kiitollisuutta saamistaan lahjoista.

S i h t e e r i

"Suomi-Unkari"-lehden lukijoille

Jotta "Suomi-Unkari"-lehti kehittyisi yhä paremmaksi ja monipuolisemmaksi, yhä enemmän lukijakuntamme vaatimuksia ja tarpeita vastaavaksi, lehden arvoisia lukijoita pyydetään hyväntahtoisesti kirjoittamaan toivomuksistaan, arvosteluistaan ja parannusehdotuksistaan lehden toimitukselle.

Lehden toimitus olisi kiitollinen, jos sen ja lukijakunnan kesken syntyisi vilkas ja läheinen vuorovaikutus molempien osapuolten tyydytykseksi. Jos lukijoita kiinnostaa jokin erikoinen aihe, jokin erikoinen ala Unkarin elämässä, jokin historiallinen tai maantieteellinen seikka, jokin sivistyksellinen, taloudellinen, poliittinen tai yhteiskunnallinen kysymys, joku unkarilainen taiteilija, tiedemies, urheilija, historiallinen merkkimies, yhteiskunnallinen toimihenkilö tai tavallinen unkarilainen ihminen, niin kirjoittakaa toimitukselle. Toimitus tulee tekemään kaikkensa, jotta kiinnostuksen kohde esiteltäisiin lehdessä. Jos haluatte tietää, mitä joku tunnettu ja suosimanne unkarilainen henkilö tällä hetkellä puuhaa, suunnittelee tai ajattelee joistakin tietyistä kysymyksistä, koettaa lehden toimitus puolestaan saada yhteyden toivottuun henkilöön ja julkaisee myönteisessä tapauksessa hänen vastauksensa tai selostuksensa lehdessä.

Kirjeenvaihto toimituksen ja lukijoiden kesken on jo alkanut. Kiitämme arvoisia kirjoittajia lehdellemme osoitetusta huomiosta. Kirjeet pyydetään edelleen lähettämään "Suomi-Unkari"-lehden toimitukselle, Mikonkatu 8 A 13, Helsinki.

Suomi-Unkari Seura

Toimisto: Mikonkatu 8 A 13, Helsinki, puh. 52 823, toimisto avoinna joka arkipäivä klo 9—17.

Puheenjohtaja: Ele Alenius, Caloniuksenk. 9 D, puh. 44 41 75.

Sihteeri: Toivo Salonen, Pengerk. 17 C 91, puh. 52 823 ja 72 219.

